

**"TİCARET VE SANAYİ ODALARI", "TİCARET ODALARI", "SANAYİ ODALARI", "DENİZ
TİCARET ODALARI", "TİCARET BORSALARI" VE "TÜRKİYE TİCARET, SANAYİ, DENİZ
TİCARET ODALARI VE TİCARET BORSALARI BİRLİĞİ" KANUNU⁽¹⁾**

Kanun Numarası : 5590
Kabul Tarihi : 8/3/1950
Yayımlandığı R. Gazete : Tarih: 15/3/1950 Sayı: 7457 '

BÖLÜM I

Tarif

Madde 1 - (Değişik: 17/4/1986 – 3277/1 md.)

Ticaret ve Sanayi odaları, ticaret odaları, sanayi odaları ve deniz ticaret odaları; üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplinini, ahlâk ve tesanüdünü korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetleri görmek amacıyla kurulan kamu kurumu niteliğinde tüzelkişiliğe sahip meslek kuruluşlarıdır.

Kuruluş

Madde 2 - (Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/1 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile)

Madde 3- (Değişik: 24/12/1981 - 2567/4 md.)

Dördüncü maddede belirtilen kuruluş ve çalışma sahaları içindeki sanayiciler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izniyle ve bu Kanuna göre "Ticaret ve Sanayi Odaları"ndan ayrı olarak "Sanayi Odaları" kurabilirler.

(Değişik Paragraf: 24/6/1995 - KHK - 557/2 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

a. Makine, cihaz, tezgâh alet ve diğer vasıtalar yardımıyla ham yarı mamul, tam mamul herhangi bir maddenin veya enerjinin vasıf, terkip veya şeklini fiziki veya kimyevi surette az veya çok değiştirerek veya bu hammaddeleri işleyerek kıymetlendirmek suretiyle imal veya istihsal yapanlar;

b. Yılın fiili çalışma günleri ortalamasına göre, muharrir kuvvet kullananlarda 5, kullanmayanlarda 10 kişi çalıştırmak. Ancak aşağıdaki işletmelerin vasıfları yukarıdaki fıkralara uysa bile işletenler "Sanayici" sayılamazlar:

(1) Seri halinde hazır elbise yapmayan terziler, fabrika halinde işlemeyen fırınlar, lokantacı, elbise temizleyici ve benzerleriyle mamullerini toptan satmayıp perakende olarak doğrudan doğruya müstehlike satan kunduracı, şekerci, tatlıcı gibi işletmelerin sahipleri;

(2) Devlet tarafından işletilen telli ve telsiz telefon ve telgraf, radyo ve televizyon istasyon ve santralleri, şehir ve kasaba ve köylerdeki su temizleme, süzme ve dağıtma tesisleri;

(3) Arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yollarıyla nebat, hayvan veya hayvan mamüllerinin, bizzat yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesi işlerine tahsis edilen yerler. (Bu işletmelerin, işlemek üzere, istihsalı neviden hariçten hammadde almamaları şarttır.)

(4) Sanat okul ve enstitüleri, meslek kursları ve cezaevlerindeki atölyeler gibi öğretim ve eğitim amacıyla işletilen yerler;

(5) Doğrudan doğruya Milli Savunma Bakanlığı teşkilatına bağlı olarak çalıştırılan askeri sanayi müesseseleri.

Yukarı fıkralardaki sanayici tarifi yalnız bu Kanuna münhasırdır.

Kuruluş ve Çalışma Sınırları

Madde 4- (Değişik 24/12/1981-2567/5 md.)

⁽¹⁾ a- Bu Kanunda geçen "Uzuv" deyimini "Organ", "genel kâtip" ibaresi "Genel Sekreter", "Ticaret Bakanlığı" ve "Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı" deyimleri "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı" olarak 17/4/1986 tarih ve 3277 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

b- Kanununun başlığı, 24/12/1981 tarih ve 2567 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değiştirilmiş, şeklidir.

c- Bu Kanunda değişiklik yapan ve bazı maddeler ekleyen 3/5/1983 tarih ve 63 sayılı 6/9/1983 tarih ve 82 sayılı KHK.ler, T.B.M.M.'nin 17/10/1984 tarih ve 9 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

Kuruluş ve çalışma alanları; ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odaları için ilçe, deniz ticaret odaları ile sanayi odaları için ise il sınırlarıdır.

a) Ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası bulunmayan ilçeler buradaki tacirlerin ticaret sicili işlemlerinin yürütüldüğü odanın çalışma alanına dahil sayılırlar. Aynı belediye sınırı içinde bulunan bütün ilçeler ve idari taksimat itibarıyla bu ilçelerden birine bağlı olupta belediye sınırı dışında kalan ve ayrı belediyesi bulunan yerlerde odanın çalışma alanı içine alınırlar.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, Odalar Birliğinin de görüşü alınmak suretiyle, ticaret ve sanayi odalarıyla ticaret odalarının çalışma alanları il sınırını aşmamak üzere genişletilip daraltılabilir.

b) Deniz ticaret odalarının çalışma alanları, Odalar Birliğinin de görüşü alınmak suretiyle Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından gerekli görüldüğünde genişletilip daraltılabilir.

c) Sanayi odalarının çalışma alanı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından, çevre illeri veya bunların ilçelerini kapsayacak şekilde genişletilip daraltılabilir. Bir yerin sanayi odası çalışma alanına alınabilmesi için o yerde mevcut sanayicilerin % 51'inin yazılı isteği ile Birliğin görüşü de alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığının iznine bağlıdır. Bu yerlerin, sanayi odasının çalışma alanında çıkartılmaları da aynı usul ve esaslarla yapılır.

Bir odanın çalışma alanı içinde aynı unvanda başka bir oda kurulamaz. Ticaret odalarının çalışma alanına giren yerlerde, sanayi odaları şube teşkilatı kurabilirler.

Odaların Görevleri

Madde 5 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/6 md.)

Ticaret ve sanayi odaları, ticaret odaları, sanayi odaları ve deniz ticaret odalarının görevleri şunlardır:

a) Mesleki ahlakı ve tesanüdü korumak, ticaret ve sanayiinin genel menfaatlere uygun surette gelişmesine çalışmak,

b) Ticaret ve sanayii ilgilendiren bilgi ve haberleri derleyerek ilgililere ulaştırmak, resmi makamlarca istenecek bilgileri vermek ve bilhassa ticaret ve sanayi erbabının mesleklerinin icrasında ihtiyacı olabilecek her çeşit bilgiyi müracaatları halinde kendilerine vermek veya bunlarının elde edilmesini kolaylaştırmak,

c) Ticaret ve sanayie ait her türlü incelemeleri yapmak, bölgeleri içindeki, iktisadi, ticari ve snai faaliyetlere ait endeks ve istatistikleri yapmak, başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydetmek ve mümkün olan vasıtalarla yaymak,

d) 27 nci maddedeki belgeleri tanzim ve tasdik etmek.

e) Sair mevzuatın verdiği görevlerle, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca verilecek görevleri yapmak,

f) Mevzuatla Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca ve bu Bakanlığa bağlı müesseselere verilecek işlerin odalara tevdi halinde bunları yapmak,

g) Meslek faaliyetlerine ait mevzular hakkında bakanlıklara, illere ve belediyelere tekliflerde ve dileklerde bulunmak,

h) Bölgeleri içindeki ticari teamülleri tespit edip, örf ve adet haline getirmek,

ı) Ticaret ve sanayi erbabınca riayet edilmesi mecburi mesleki karar alabilmek,

j) Deniz ticaretinin kamu yararına, millî ulaştırma ve deniz ticareti politikasına uygun şekilde gelişmesine çalışmak,

k) Millî ve milletlerarası deniz ticaretine ait incelemeler yapmak ve bu konudaki bilgileri sağlamak, limanlarımız arası ve yurt dışı navlun, acenta komisyonu ve ücretleri ile liman masrafları gibi bilgileri toplamak ve bunları mümkün olan vasıtalarla en seri şekilde yaymak, dünya deniz ticaretindeki en son gelişmeleri izlemek, istatistikler tutmak ve bunları ilgililere duyurmak.

1) Deniz ticaretine ait ticari örf, teamül ve uygulamaları tespit etmek, navlun anlaşmaları, konşimento ve benzeri evraka ait tip formları hazırlamak,

m) Yabancı gemi sahip ve donatanları ile denizcilikle ilgili müesseselere Türkiye limanlarının imkânları, çalışma şekilleri, tarifeleri ve liman masrafları hakkında bilgi vermek ve onlardan aynı bilgileri sağlamak,

n) Deniz ticareti ile ilgili milletlerarası kuruluşlara asli üye olmak ve delege bulundurmak,

o) İlgililerin talebi üzerine deniz ticareti ile ilgili ihtilaflarda hakemlik yapmak,

p) Deniz acenteliği hizmet ücret tarifelerini hazırlamak ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının tasdikine sunmak,

r) Odalar, bunlardan başka yürürlükteki mevzuat hükümleri dahilinde aşağıdaki görevleri de yapabilir:

(1) Ticaret mallarının vasıf ve keyfiyetinin tayinine yarayıcı laboratuvarlar kurabilir veya bunlara iştirak edebilir,

(2) Milli Eğitim Bakanlığının müsaadesi ve denetiminde ticaret, denizcilik ve sanayi kursları açabilirler, açılan kurslara yardımda bulunabilirler, memleket içinde ve dışında ihtiyaç duyduğu alanlar için öğrenci okutabilirler ve stajyerler bulundurabilirler.

(3) İlgililerin talebi halinde, ticari ve sınıai ihtilaflarda hakem olabilirler,

(4) Mahalli veya bölge sergileri, panayırlar, umumi mağazalar, depolar, kredi müesseseleri ve mevzuları dahilinde kulüpler, müzeler ve kütüphaneler açabilirler veya açılmış veya açılacaklara katılabilirler,

(5) Yetkili bakanlıkça tayin edilen sahalarda, sanayi siteleri veya organize sanayi bölgeleri kurabilirler ve yönetebilirler¹

Temsil ve İmza Yetkisi

Madde 6 - Odaları protokolde meclis başkanı veya başkanın tevkil edeceği meclise dâhil kimseler temsil eder.

Odanın hukuki temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır.

Yönetim kurulu başkanları veya başkan vekilleriyle diğer bir veya birkaç üyenin müşterek imzalan odaları ilzam eder.

Ehliyet

Madde 7 - Odalar, meclisleri kararıyla gayrimenkul mal almaya, satmaya ve rehin etmeye, ödünç para almaya, sosyal yardımlarda bulunmaya yetkilidirler.

Ajanlıklar

Madde 8 - Bir yerde mevcut tacir ve sanayicilerin miktarı başlıbaşına bir odayı yaşatmaya kâfi gelmediği takdirde oradaki müseccel tacir veya sanayicilerin % 60'ının yazılı isteği ve bağlanmak istediği oda meclisinin muvafakati üzerine en yakın ticaret ve sanayi odasına veya ticaret odasına ajanlık olarak katılmalarına Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca izin verilir.

Ajanlık bir şahıs tarafından temsil olunur.

Ajanın mahalli tacir veya sanayiciden olması şarttır.

Ajanlığın ayrılması veya kaldırılması da kuruluşlarındaki esaslara göre yapılır. Ancak bu ayrılma veya kaldırma, taraflarca en az bir ay evvel haber verilmek şartıyla müteakip yılbaşında yürürlüğe girer.

Kayıt Mecburiyetinde Olanlar

Madde 9 - (Değişik: 24/12-1981-2567/7 md.)

Ticaret siciline kayıtlı tacir ve bu Kanuna göre sanayici sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzelkişilerle şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerin bu Kanun gereğince mensup olacakları odalarına veya ajanlıklarına kaydolanmaya mecburdurlar.

Sermayesinin tamamı Devlete ve özel idarelere veya belediyelere veya bunların ortaklığına ait olan iktisadi müesseselerle bunların şubeleri, özel kanun veya sözleşme ile kurulmuş olup, Devletin ve özel idarelerin veya belediyenin iştiraki bulunan tüzel kişiliği haiz müesseseler veya bunların şubeleri ve fabrikaları buldukları yerlerin odalarına kaydolanmaya mecburdurlar.

Bir merkeze bağlı olduğu halde müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi olmadığı halde, kendi başına ticari muamele yapan yerler şube addolunur. Sanayi odaları kurulan yerlerde, bu Kanunun tarifine uyan sanayiciler, sanayi odalarına kaydolanmakla ticaret odalarına kaydolanma mükellefiyetini yerine getirmiş olurlar. Ancak sanayiciler kendi sanayi mamullerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret odaları veya ticaret ve sanayi odalarına da kaydolanmaya mecburdurlar.

Sanayici, kendi sanayi mamullerinin satışı dışında başka ticari işlerle uğraştığı takdirde ticaret odasına da kaydolanmaya mecburdur.

Sanayi işletmesi sahiplerinin, işlerinin icabı olarak meşgul oldukları ticaret işleri bunların sanayici vasfını kaldırmaz. Bu gibiler arzu ettikleri takdirde ticaret odalarına da girmekte muhtardır.

Deniz ticareti ile uğraşan aşağıda yazılı Ticaret Siciline kayıtlı gerçek ve tüzelkişiler, Deniz Ticaret Odasına kaydolma zorunluluğundadırlar.

- a) Gemi sahipleri, donatanlar ve donatma iştirakleri, gemi işletenler.
- b) Gemi acenteleri,
- c) Gemi alım satım navlun komisyoncuları, forvarderler.
- d) Stivedor ve puantaj firmaları,

---

¹ Bu maddenin uygulanmasında ek 5 inci maddeye bakınız.

e) Gemi klas müesseseleri, deniz sigorta müesseseleri ve acenteleri ile deniz ekspertiz kuruluşları ve sürveyörleri,

f) (Ek: 17/4/1986 - 3277/2 md.) Deniz malzemesi, kumanyacılar ve sanayi malzemesi alım satımı yapan firmalar, bunker işiyle uğraşan firmalar.

g) (Ek: 17/4/1986 - 3277/2 md.) Marina ve liman işletme firmaları,

h) (Ek: 17/4/1986 - 3277/2 md.) Balıkçılıkla ilgili gemi işleten firmalar,

i) (Ek: 24/6/1995 - KHK - 557/3 md.; İptal: Ana. Mah.nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K.1995/46 sayılı Kararı ile.)

Deniz ticareti ile uğraşan, sermayesinin tamamı Devlete, belediyelere veya özel idare yahut bunların ortaklığına ait olan iktisadi müesseselerle, özel kanun veya sözleşme ile kurulmuş olup, Devletin, İktisadi Devlet Teşekküllerinin özel idare veya belediyelerin iştiraki bulunan tüzelkişiliği haiz müesseseler, buldukları ilin Deniz Ticaret Odasına kaydolmakla mükelleftirler.

Durum Değişikliğinin Bildirilmesi Mecburiyeti

Madde 10 - Odaya kaydolunan tacirlerin durumlarında vukua gelen, Ticaret Kanununa göre tescil ve ilânı gerekli her çeşit değişikliklerin vukuundan itibaren bir ay içinde odalara ve borsalara bildirilmesi mecburidir.

Bütçeler

Madde 11 - Odalarla bunlara bağlı ajanlıkların bütçeleri, muhasebe usullerine uygun olarak, yönetim kurullarınca hazırlanır ve meclislerce tasdik olunur. Odalarda bütçeler, takvim yılına göre tanzim olunur.(1)

Bütçelerden Sarfiyat

Madde 12 - (Değişik: 24/12/1981-2567/8 md.)

Odalar bütçelerinden sarfiyat, başkan veya başkanvekilleri ile genel sekreterin, genel sekreter bulunmadığı hallerde muhasip üyenin imzası ile yapılır.

Yönetim kurullarının önerisi üzerine meclislerce saptanan miktar kadar sarfiyat, sonradan yönetim kurulunun tasdikine sunulmak şartıyla genel sekreter tarafından re'sen yapılır.

BÖLÜM: II

Organlar

Madde 13 - Odaların organları şunlardır:

- a) Meslek komiteleri;
- b) Meclis;
- c) Yönetim kurulu.

(Değişik: 17/4/1986 - 3277/3 md.) Organları seçme ve seçilme nitelikleri tüzükte gösterilir.

Meslek Komiteleri

Madde 14 - (Değişik: 17/4/1986 - 3277/4 md.)

Oda meslek komiteleri; meslek gruplarının seçilecek 5 ve 7 kişiden, üye sayısı 10.000'i aşan odalarda, 5,7 ve 11 kişiden kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Komite kendi üyeleri arasından 2 yıl için bir başkan ile bir başkanvekili seçer. Süresini bitirenler yeniden seçilebilirler.

Meslek komitelerinin süresi 4 yıldır.

Mesleklerin gruplandırılmasında uyulacak esaslar ile meslek grupları üye sayılarının tespiti, Birlikçe hazırlanacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Meslek komitesi başkanı ve üyelerine, iştirak edecekleri toplantılar için bütçe imkanlarına göre Meclis tarafından tespit edilecek miktarlarda huzur hakkı verilebilir.(1)

Meslek Komitelerinin Görevleri

Madde 15 - Meslek komitelerinin görevleri şunlardır:

- a) Oda meclisi için üyelerini seçmek;
- b) Kendi konuları içinde faydalı ve lüzumlu gördükleri tedbirleri, meclis veya yönetim kuruluna teklif etmek;

c) Meclis veya yönetim kurulu tarafından kendi mesleklerine ait işler hakkında yapılacak müracaatları tetkik ederek cevaplandırmak.

Meclisler Madde 16 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/10 md.)

(Değişik: 17/4/1986 - 3277/5 md.) Oda meclisleri meslek komitelerince seçilecek 2'şer kişi ile kurulur. Ancak üye sayısı 10 000'i aşan odalarda meclisler; 5 ve 7 kişilik meslek komitelerince, 2'şer ve 11 kişilik meslek komitelerince seçilecek 3'er kişi ile kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir. Meclis üyeliğine seçilenler, aynı faaliyet sınırları içinde bulunan odalar ve borsaların meclislerinin ancak birinde görev alabilirler.

Oda meclislerinin görev süreleri 4 yıldır.

Meclis kendi üyeleri arasından 2 yıl için bir başkan ile bir veya iki başkanvekili seçer. Süresini bitirenler yeniden seçilebilirler.

Bu seçimde genel sekreter oy sahibi değildir.

Meclis başkanları ve vekilleri yönetim kurulu üyeliğine seçilemezler(2).

Meclislerin Görevleri

Madde 17 - Odalar meclislerinin görevleri şunlardır:

- a) Oda yönetim kurulu üyelerini seçmek;
- b) Genel olarak odalar gayelerinin gerçekleştirilmesi hususunda gereken her çeşit karar ve tedbirleri almak;
- c) Yönetim kurulu veya meslek komiteleri tarafından yapılacak teklifleri inceleyip karara bağlamak;
- ç) Riayeti mecburi mesleki karar almak;
- d) Bölgeleri içindeki ticari ve sınai örf ve âdetleri tesbit etmek;
- e) Aylık muvazeneyi ve aktarma taleplerini tetkik ve tasdik etmek;
(1) Bu maddenin uygulanmasında ek 2 nci ve 7 nci maddelere bakınız.
(2) Bu maddenin uygulanmasında ek 2 nci ve 7 nci maddelere bakınız.
- f) Tüccarlar arasında doğacak ihtilâfları çözmek üzere hakem heyeti seçmek, mahkemeler tarafından istenecek hakem ve bilirkişi listelerini tasdik etmek;
- g) Odaya kayıtlı üyeler, hakkında yönetim kurulunca teklif olunacak cezaları karara bağlamak;
- h) Yıllık bütçe ve kesin hesapları tasdik ve yönetim kurulunu ibra etmek ve mesuliyeti görülen hakkında takibata karar vermek,
  - ı) Gayrimenkul alımına ve satımına veya rehin edilmesine ve ödünç para alınmasına, sosyal yardımlarda bulunulmasına karar vermek;
  - i) İç yönetmeliği tetkik ve tasdik etmek;
  - j) Gerek odalara kayıt mecburiyetine tabi olup olmamak, gerek kayıt mecburiyetine tabi oldukları halde ithal edildikleri derecelere müteallik yönetim kurulunca verilecek kararlara karşı itirazları tetkik ve kesin karara bağlamak;
  - k) Mesleklerle ve meselelere göre ihtisas komisyonları kurmak;
  - l) Yönetim kurulu tarafından inha olunacak genel sekreteri tâyin etmek;
  - m) Memleket içi ve dışı sınai, ticari ve ekonomik teşekküllere üye olmak ve kongrelerine delege göndermek;
  - n) Muhabir ve fahri üye kabulüne karar vermek.

Yönetim Kurulları

Madde 18 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/11 md.)

Yönetim kurulları, meclisin kendi üyeleri arasından 2 yıl için seçeceği 5-11 kişiden kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Kurul kendi üyeleri arasından iki yıl için bir başkan ile bir veya iki başkanvekili seçer.

Bu seçimde genel sekreter oy sahibi değildir.²

(Ek: 17/4/1986 - 3277/6 md, Mülga: 24/6/1995 - KHK - 557/21 md.) **Yönetim Kurullarının Görevleri**

Madde 19 - Odalar yönetim kurullarının görevleri şunlardır:

- a) Mevzuat ve meclis kararları dairesinde oda işlerini yürütmek;
- b) Bütçeyi, kesin hesabı ve aktarma tekliflerini ve bunlara müteallik raporları oda meclisine vermek;
- c) Aylık muvazeneyi oda meclisine, tasdik edilmek üzere sunmak;

² Bu maddenin uygulanmasında ek 2 nci ve 7 nci maddelere bakınız.

ç) Oda genel sekreterini meclise inha etmek, diğer oda memur ve hizmetlilerinin tâyin ve azillerini, terfi ve tecziyelerini icra etmek; .

d) 74 üncü madde gereğince ihtar, tevbih vermek ve oda meclislerince verilecek cezaları tatbik etmek;

e) Hakem ve bilirkişi listelerini hazırlamak ve tasdik edilmek üzere meclise sunmak;

f) Ticari kefaletleri ve tüzükte gösterilecek belgeleri tasdik etmek;

g) Odanın bir yıllık çalışmaları ve bölgenin iktisadi ve sınai durumu hakkında yıllık rapor hazırlayıp meclise vermek;

h) İç yönetmeliği meclisin tasdikine sunmak;

ı) Ticaret ve sanayie ait her türlü incelemeleri yapmak, çalışma sınırı içindeki ticari ve sınai faaliyetlere ait endeks ve istatistikleri tutmak ve başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydelemek ve bunları münasip vasıtalarla yaymak.

Yönetim Kurulu Yetkilerinin Devri

Madde 20 - Yönetim kurulu, lüzumu halinde, yetkilerinden bir kısmını üyelerinden bir veya birkaçına veya genel sekretere devredebilir.

Toplantılar

Madde 21 - Odalar yönetim kurulları en az haftada bir defa, meclisleri ve meslek komiteleri başkanının daveti üzerine her vakit ve her halde ayda bir defa kendiliklerinden toplanırlar.

Madde 22 - "Ticaret odaları" ile "Sanayi odaları"nın ayrı kurulduğu yerlerde odalar yönetim kurulları, alınacak mesleki kararlarda, diğer odanın istişari mahiyette mütalâasını sorar. Mütalâası sorulan oda 48 saat içinde görüşünü bildirir.

Odalar yönetim kurulları diğer odaların verdikleri mesleki kararlara mahallin en büyük mülkiye amiri nezdinde itiraza yetkilidir. Bu halde her iki oda yönetim kurulları mahallin en büyük mülkiye amirinin daveti ve onun başkanlığı ve varsa o yerdeki Sanayi ve Ticaret Bakanlığının mümessili huzuru ile toplanarak ihtilâfi çözerler. Uyuşulmadığı takdirde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı hakem olur.

Ayrıca üç ayda bir defa, iki oda yönetim kurulu toplanarak mesleki mevzularda görüş birliğine varırlar.

Toplanma ve müzakere şekli tüzükte gösterilir.

Odalar Genel Sekreterleri

Madde 23 - Odaların, işlerini çevirmekle görevli ve oda yönetim kurulu ve meclisi toplantılarında oy sahibi birer genel sekreteri bulunur. Lüzumu halinde yönetim kurulları bir genel sekreter yardımcısı tâyin edebilir.

Nüfusu 100.000 den fazla olan yerlerde bu yardımcıları birden fazla olabilir.

Genel sekreterler, yönetim kurulunun inhasıyla meclis tarafından tayin olunur. Genel Sekreterlerin terfi, tecziye ve azilleri tâyinlerindeki esaslara göre yapılır.

Genel sekreterin vazifeleri ve hangi hallerde imzaya yetkili oldukları tüzükte gösterilir.

BÖLÜM III

Odaların Gelirleri

Gelirler

Madde 24 - (Değişik: 24/12/1981 2567/12 md.)

Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Deniz Ticaret Odalarının gelirleri şunlardır:

- a) Kayıt ücreti,
- b) Yıllık aidat,
- c) Munzam aidat,
- d) Yapılan hizmetler karşılığı ücretler,
- e) Vesika harçları,
- f) Yayın gelirleri,
- g) Bağış ve yardımlar,
- h) Misil zamları,
- ı) Para cezaları,
- j) İştirakler kârı,
- k) Yabancı gemilerden alınacak ücretler,

1) Diğer gelirler.

Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat

Madde 25 - (Değişik: 27/5/1988 - 3452/1 md.)

Üyenin odaya kaydı sırasında ödemekle zorunlu olduğu ücrete kayıt ücreti ve her yıl için ödeyeceği aidata da yıllık aidat denir.

(Değişik : 24/6/1995 - KHK - 557/4. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E., 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

(Ek fıkra: 24/6/1995 - KHK - 557/4 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Kayıt ücretinin alındığı yıl için ayrıca yıllık aidat alınmaz. Kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarları Birlikçe hazırlanacak yönetmelikte gösterilecek usullere göre belirlenecek dereceler üzerinden ve tarifelere göre tespit olunur. Tarifeler oda yönetim kurulunun tespiti, meclisin teklifi ve Birliğin görüşü alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile yapılır.

Derecelerini durumlarına uygun bulmayanlar, Yönetmelikte gösterilecek usullere göre ve 10 gün içinde oda meclisine itiraz edebilirler. İtirazlar meclisce karara bağlanıncaya kadar kayıt ücreti ve yıllık aidatın ihtilaflı kısmı tahsil olunmaz.

Yıllık aidat her yılın Mayıs ve Ekim aylarında eşit iki taksitte ödenir. Yıl içinde kaydedilenlerin kayıt ücreti ile önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin kayıt ücretleri ve yıllık aidatları kendilerine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Bu müddetler içinde ödenmeyen kayıt ücreti ve yıllık aidatlar için 6183 sayılı Kanun uyarınca yürürlükte bulunan oranlarda gecikme zammı tahakkuk ettirilerek kayıt ücreti veya yıllık aidat ile birlikte tahsil edilir.

Munzam Aidat ve Navlun Hâsılatından Alınacak Pay

Madde 26 - (Değişik: 27/5/1998 - 3452/2 md.)

A) Munzam Aidat

(Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/5 md. iptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Birden fazla odaya kayıtlı bulunanların munzam aidatı odaların ayrı buldukları yerlerde Birlik'ce teklif edilen Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenen odalar tarafından tahsil olunur. Ancak kayıtlı buldukları odalar arasında her odaya ödedikleri aidatla mütenasip olarak müteakip takvim yılının azamî ilk üç ayı içinde paylaşılır.

Zarar eden sanayici ve tacirler o yıl için munzam aidat ödemezler. Çalışma alanları içinde birden fazla şubesi bulunan üyelerin munzam aidatı bütün şubelerden elde ettikleri Gelir veya Kurumlar Vergisine matrah teşkil eden ticarî ve sınaî kazanç toplamı üzerinden hesaplanır.

Müstakil bilançosu yapılan kurum ve müessesese şubeleri ile fabrikalarının munzam aidatı şube veya fabrikanın bulunduğu mahallin odasına ödenir.

Bir tüzelkişiliğin merkez, şube ve fabrikalarının değişik yerlerde olması, fakat bilançolarının merkezde tutulması halinde munzam aidat merkez tarafından mahallî odaya ödenir. Bu oda tahsil ettiği munzam aidatı diğer odalar arasında müteakip takvim yılının ilk üç ayı içinde eşit olarak bölüştürür.

(Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/5 md.; İptal : Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı kararı ile.)

Munzam aidat Mayıs ve Ekim aylarında iki eşit taksitte ödenir. Önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin munzam aidatları ise kendilerine tebliğ edildiği yılın sonuna kadar ödenir.

Üyeler, ticarî ve sınaî kazançlarına ait bilgileri ve bilançolarını talep vukuunda odalara vermek zorundadırlar. Ayrıca odalar, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesi hükmü çerçevesinde vergi dairelerinden bilgi isteyebilirler. Üye tarafından bilançonun verilmemesi ve vergi dairesinden de sağlanamaması halinde bir önceki yılın munzam aidatı geçici olarak aynen tahakkuk ettirilir.

B) Navlun Hâsılatından Alınacak Oda Payları

Türkiye limanlarında faaliyet gösteren ve Türkiye'de herhangi bir odaya kayıtlı olmayan yabancı bayraklı gemilerin Türk limanlarında sağladıkları tüm navlun hasılatı üzerinden uluslararası uygulama gözönüne alınmak suretiyle binde beşi geçmemek kaydıyla oda meclisince tespit, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak orana göre hesap edilecek meblağ Bakanlıkça tayin edilecek ödeme süresi içinde kendileri temsilcileri veya acentaları tarafından ilgili liman bölgesindeki deniz ticaret odasına veya bu oda teşkilatının henüz kurulmadığı yerlerde ise ticaret veya ticaret ve sanayi odasına ödenir.

C) Bu maddede düzenlenmiş olan munzam aidat ile gemilerden alınacak oda paylarının süresinde ödenmemesi halinde 6183 sayılı Kanun uyarınca yürürlükte bulunan oranlarda gecikme zammı tahakkuk ettirilerek munzam aidat veya navlun hâsılatındaki oda payı ile birlikte tahsil olunur.

Ücretler ve Vesika Harçlar

Madde 27 - (Değişik: 27/5/1988-3452/3. md.)

(Değişik birinci fıkra: 24/6/1995-KHK-557/6. md; İptal: Ana Mah.nin 20/9/1995 tarih ve E: 1995/43, K. 1995/46 sayılı kararı ile)

(İkinci fıkra mülga: 24/6/1995-KHK-557/21. md.)

Odalarca düzenlenecek veya onaylanacak belgeler ile verilecek hizmetler şunlardır:

- a) Menşe şahadetnameleri,
- b) Fatura suretlerinin tasdiki,
- c) Rayiç fiyatlarının tasdiki,
- d) Ticarî ve sınaî eşya numunelerinin vasıflarının tasdiki,
- e) Yedi vahit ve tek imalatçılık belgeleri,
- f) Bilirkişi ve eksper raporları,
- g) Kefaletname ve taahhütnamelerde yazılı imza sahiplerinin odalardaki sicil durumunu gösteren tasdik ve şerhler,
- h) Ticarî kefalet tasdikleri,
- i) Sınaî ve ticarî mahiyette belge ve kapasite raporları,
- j) Tahsis ve sarfiyat belgeleri,
- k) Kalite, yeterlik ve numune belgeleri,
- l) Kayıtlı üyelerin imzalarının tasdiki,
- m) Oda mensuplarına ait kayıt ve sicil suretleri ile üye kimlik kartları,
- n) Ticarî itibar şahadetnamesi mahiyetinde olmamak üzere ticaret ve sanayi erbabının mahrem olmayan sicilleri hakkında yazılı veya sözlü sorulara cevaplar,
- o) İş makineleri tescil belgesi,
- p) ATA Karneleri ve ATR belgeleri,
- r) Mücbir sebep belgeleri,
- s) Alınacak ücretin miktar ve oranları uluslararası uygulama gözönüne alınarak tespit edilmek suretiyle Türk ve Yabancı bayraklı gemilere verilecek hizmetler,
- t) Ticarî ve sınaî mahiyette diğer her türlü belge ve bilgiler ile hizmetler.

(Değişik son fıkra: 24/6/1995-KHK -557/6 md.; İptal: Ana. Mah. 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Birlik Aidatı

Madde 28- (Değişik: 27/5/1988-3452/4. md.)

Odalar ve Borsalar her yıl tahsil edilen gelirlerinin % 10'unu bu Kanunun 5 inci bölümündeki gayelere sarf edilmek üzere Birlik adına Birlik Yönetim Kurulunun tayin edeceği millî bankalardan birine yatırmaya mecburdurlar.

Birlik aidatları bir yıl önceki fiilî gelir üzerinden hesap edilerek müteakip yılın Haziran ve Aralık aylarında eşit iki taksitte yatırılır.

Bu süreler içinde yatırılmayan aidat ve taksitler için 6183 sayılı Kanun uyarınca yürürlükte bulunan oranlarda gecikme zammı tahakkuk ettirilerek aidatla birlikte tahsil olunur. Fiilî gelir deyimine, oda ve borsaların gelirlerini teşkil eden ve bu Kanunun 24 üncü ve 55 inci maddelerinde sayılan bütün gelirler dahil olup bu maddelerde bahsi geçen "diğer gelirler" ve "tүrlü gelirler" ibareleri menkul ve gayrimenkul sermaye iratları, döviz gelirleri ile sair gelirleri de kapsar.

Huzur Hakkı

Madde 29 - Oda yönetim kurulu ve meclisi üyelerine, iştirak edecekleri toplantılar için huzur hakkı verilir.

Odalar yönetim kurulları üyelerine verilecek huzur hakkını meclisler, meclis üyelerine verilecek huzur hakkını Birlik genel kurulları tespit ederler.

BÖLÜM IV

Organların Feshi ve Odaların Lağv ve Tasfiyeleri

Organların Feshi

Madde 30- Odalar organlarının feshi aşağıdaki esaslarla yapılır:

a) Yönetim kurullarının feshi;

Oda meclisleri; yönetim kurullarını, lüzum gördükleri hallerde, her zaman değiştirip yenilerini seçmek hakkını haizdirler. Yeni yönetim kurulu feshedilenin süresini tamamlar;

b) Oda meclislerinin feshi;

1. Oda meclisleri mürettep adetteki üyesinin ve yarısından fazlasının yazılı talebi ve yine mürettep adedeki üyesinin üçte ikisinin bu talep üzerine vereceği kararla kendi kendini fesheder. İki toplantıda bu nisap bulunmadığı takdirde bir yıl süre ile fesih talebinde bulunulamaz.

2.³

Bu hallerde meclis yeniden teşkil olunur. Yeni meclis eski meclisin süresini tamamlar. Feshedilen organların yeniden teşekkülüne kadar bu kanunla gösterilen vazifelerin ne şekilde ifa edileceği Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca gösterilir.

Lağv ve Tasfiye

Madde 31 - Odaların lâğv ve tasfiyesi aşağıdaki esaslarla yapılır:

Odaya kayıtlı mürettep adedinin üçte biri miktarındaki üyenin meclise yazılı bir teklif yapması, bu teklif üzerine oda meclisinin mürettep adedinin üçte iki ekseriyetle, lâğv ve tasfiye için plebisite karar vermesi, en çok üç gün devam eden bir plebisit yapılması, plebisit neticesinde mukayyet bütün azanın yüzde altmışının lâğv ve tasfiyeyi tasvip etmesi şarttır.

Bu plebisitin yapılış tarzı tüzükte gösterilir. Bu suretle lâğvına karar verilen oda hakkında Ticaret Kanununun anonim ortaklıklarının tasfiyelerine ait hükümleri tatbik olunur. Tasfiye halinde menkul ve gayrimenkul mevcutlar paraya çevrilir.

Bu paralar Birliğe yediemin sıfatıyla, tevdi olunur ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının göstereceği milli bir bankada saklanır. Kaldırılan oda üç yıl içinde aynı mahalde yeniden kurulduğu takdirde Birlik bu parayı yeni odaya geri verir. Bu süre içinde aynı mahalde oda kurulmadığı takdirde bu paralar Sanayi ve Ticaret Bakanlığının muvafakatiyle bu kanunda yazılı odaların maksat ve görevlerine uygun şekilde sarfolunur.

"Ticaret ve Sanayi Odaları"nın lâğvı neticesinde hâsil olan paralar o yerde ticaret odası ve sanayi odası ayrı ayrı kurulduğu takdirde yarı yarıya paylaşılır.

Ticaret Borsaları

Tarif

Madde 32 - "Ticaret borsaları", kanunda yazılı esaslar dairesinde borsaya dâhil maddelerin alım ve satımı ve fiyatlarının tespit ve ilân işleriyle meşgul olmak üzere kurulan tüzelkişiliği haiz kamu kurumlarıdır.

Kuruluş

Madde 33 - (Değişik: 24/12/1981- 2567/16 md.)

Ticaret borsaları ticari ihtiyaçların lüzumlu kıldığı yerlerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca kurulur.

İl borsalarının çalışma alanı buldukları il (o il içindeki ilçe borsalarının çalışma alanları hariç), ilçe borsalarının çalışma alanı ise ilçe sınırlarıdır. (Değişik cümle: 24/6/1995-KHK-557/7 md. İptal: Ana. Mah: nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Borsalar çalışma alanları içinde meclisleri kararı ile "şubeler açabilirler."

Borsaların Görevleri

Madde 34 - Ticaret borsalarının görevleri şunlardır:

a) Borsaya dâhil maddelerin, borsada alım satımını tanzim ve tescil etmek;

b) Borsaya dâhil maddelerin her günlük fiyatlarının usulü dairesinde, tesbit ve ilân etmek;

c) Alıcı ve satıcının teslim ve teslim ve tediye bakımından vecibelerini, her tipin asgari vasıflarını ve muamelelerini tasfiye şartlarıyla fiyatlar üzerine müessir şartları, ihtilâf husulünde ihtiyari tahkim usullerini gösteren ve Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin tasdiğiyle tekemmül eden genel kaide ve hükümler vücuda getirmek; ç) Yurt içi ve yurt dışı borsa ve piyasaları takibederek fiyat haberleşmesi yapmak;

d) Borsaya dâhil maddelerin tiplerini ve vasıflarını tesbit etmek üzere laboratuvar ve teknik bürolar kurmak ve kurulmuşlara katılmak;

e) Sair mevzuatla ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca verilecek görevleri yapmak;

³ Bu bentteki "Oda Meclisleri Ekonomik ve Ticaret Bakanlığınca feshedilir." ibaresi Anayasa Mahkemesi'nin 12/7/1963 tarih ve E. 1963/117, K. 1963/1991 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

f) Borsaya ait örf ve âdetleri tesbit ve ilân etmek.

Temsil ve İmza Yetkisi

Madde 36 - Borsaları protokolde meclis başkanı veya başkanın tevkil edebileceği meclise dâhil kimseler temsil eder.

Borsanın hukuki temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır. Yönetim kurulu başkanları veya başkanvekilleriyle, diğer bir veya birkaç üyenin müşterek imzaları borsaları ilzam eder.

Ehliyet

Madde 36 - Borsalar, gayrimenkul mal almaya, satmaya ve rehin etmeye, ödünç para almaya, bağışta bulunmaya yetkilidirler.

Kayıt Mecburiyetinde Olanlar

Madde 37- Ticaret borsalarına dâhil maddelerin alımı veya satımı ile iştilgal edenler, buldukları yerin ticaret borsalarına kaydolanmaya mecburdurlar.

Bu mecburiyetlere riayet etmeyenlerin kayıtları borsalara re'sen yapılır ve kendilerine tebliğ edilir.

Borsaya kaydolunan tacirlerin durumlarında vukua gelen, Ticaret Kanununa göre tescil ve ilânı gerekli her çeşit değişikliklerin vukuundan itibaren bir ay içinde borsaya bildirilmesi mecburidir.

"Borsaya kayıtlı maddelerin müstahsılları veya âmilleri borsalara kaydolmaksızın dahi kendi mallarını borsada satabilir."⁴

Bütçeler

Madde 36 - Borsaların bütçeleri; (Birlikçe hazırlanacak tipe ve tesbit olunacak) muhasebe usullerine uygun olarak yönetim kurullarınca ihzar ve meclislerce tasdik olunur. Bütçelerden sarfiyat, borsa yönetim kurulları başkanları veya başkanvekilleriyle genel sekreterlerin müşterek imzalarıyla yapılır.⁵

Teşkilat

Organlar

Madde 39 - Borsaların organları şunlardır:

- Meslek komiteleri;
- Meclis;
- Yönetim kurulu (Değişik: 17/4/1986 - 3277/9 md.) Organları seçme ve seçilme nitelikleri tüzükte gösterilir.

Meslek Komiteleri

Madde 40 - (Değişik: 17/5/1986 3277/10 md.)

Borsa meslek komiteleri, meslek gruplarının seçilecek 5 ve 7 kişiden, üye sayısı 10 000'i aşan borsalarda 5,7 ve 11 kişiden kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Komite, kendi üyeleri arasından 2 yıl için bir başkan ile bir başkanvekili seçer. Süresini bitirenler yeniden seçilebilirler.

Meslek komitelerinin süresi 4 yıldır. Mesleklerin gruplandırılmasında uyulacak esaslar ile meslek grupları üye sayılarının tespiti Birlikçe hazırlanacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Meslek komitesi başkanı ve üyelerine iştirak edecekleri toplantılar için bütçe imkanlarına göre Meclis tarafından tespit edilecek miktarlarda huzur hakkı verilebilir.⁶

Meslek Komitelerinin Görevleri

Madde 41 -Borsa meslek komitelerinin görevleri şunlardır:

- Borsa meclisi için üyelerini seçmek;
- Kendi mevzuları dâhilinde faydalı ve lüzumlu gördükleri tedbirleri yönetim kuruluna teklif etmek, yönetim kurulunun reddi halinde aynı teklifleri meclise yapmak;
- Meclis veya yönetim kurulu tarafından, kendi mesleklerine ait işler hakkında yapılacak müracaatları tetkik ederek cevaplandırmak.

Meclisler

⁴ Bu fıkra hükmü, 2/5/1983 tarihli ve 63 sayılı KHK'nin 4 üncü maddesi ile değiştirilmiş, fakat 17/10/1984 tarih ve 9 sayılı TBMM kararı ile sözü edilen KHK reddedilmiştir. Bu durumda KHK'nin değiştirmiş olduğu hükmün yeniden ve kendiliğinden yürürlüğe girmesi hukuken mümkün görülmemekte ise de bu husus doktrinde tartışmalı olduğundan mezkûr hüküm ilk şekliyle muhafaza edilmiştir.

⁵ Bu maddenin uygulanmasında ek 5 inci maddeye bakınız.

⁶ Bu maddenin uygulanmasında ek 2 nci ve 7 nci maddelere bakınız.

Madde 42- (Değişik 24/12/1981-2567/18. md.)

(Değişik: 17/4/1986-3277/11 md.) Borsa meclisleri meslek komitelerince seçilecek 2'şer kişiden kurulur. Ancak, üye sayısı 10.000'i aşan borsalarda meclisler; 5 ve 7 kişilik meslek komitelerince 2'şer ve 11 kişilik meslek komitelerince 3'er kişi ile kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir. Meclis üyeliğine seçilenler, aynı faaliyet sınırları içinde bulunan oda ve borsaların meclislerinin ancak birinde görev alabilirler.

En az 7 meslek grubu kurulamayan borsalarda meclisler borsaya kayıtlı olanların kendi aralarında seçecekleri 14 üye ile kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir. Bu takdirde meslek komitelerinin görevleri meclislerce seçilecek ihtisas komisyonları tarafından yerine getirilir.

Meclislerin görev süreleri 4 yıldır.

Meclis kendi üyeleri arasından 2 yıl için bir başkan ile bir veya iki başkanvekili seçer. Süresini bitirenler yeniden seçilebilirler. Meclis başkan ve vekilleri yönetim kurulu üyeliğine seçilemezler.

Bu seçimde genel sekreter oy sahibi değildir.⁷

Meclislerin Görevleri

Madde 43 - Borsa meclislerinin görevleri şunlardır:

- a) Borsa yönetim kurulunu seçmek;
- b) Genel olarak borsalar gayelerinin gerçekleştirilmesi hususunda gereken her çeşit karar ve tedbirleri almak;
- c) Yönetim kurulu veya meslek komiteleri tarafından yapılacak teklifleri inceleyip karara bağlamak,
- ç) Bölgeleri içindeki borsa örf, âdet ve teamüllerini tesbit etmek ve yayınlamak; d) Aylık muvazeneyi ve aktarma taleplerini tetkik ve tasdik etmek;
- e) Kayıtlı üyeleri hakkında yönetim kurulları tarafından teklif edilecek cezaları karara bağlamak;
- f) Borsa üyeleri hakkında disiplin cezaları vermek;
- g) Borsada cereyan edecek muamelelerden doğacak ihtilâfları çözmek üzere hakem kurulunu seçmek;
- h) Yıllık bütçe ve kesin hesapları tasdik ve yönetim kurulunu ibra etmek;
- ı) Borsaya tabi maddelerden hangilerinin, en geç satış gününü takibeden ilk iş günü içinde, tescil ettirilmek şartıyla borsa yerinin dışında alınıp satılabileceğini tesbit etmek;
- i) Borsa dışında yapılan muamelelerde vukua gelecek ihtilâfları çözmek üzere, istenecek hakem ve bilirkişi listesini tasdik etmek;
- j) İç Yönetmeliği tetkik ve tasdik etmek;
- k) Mesleklere ve meselelere göre ihtisas komisyonları kurmak;
- 1) Gerek borsalara kayıt mecburiyetinde olmamak, gerek kayıt mecburiyetine tabi oldukları halde ithal edildikleri derecelere mütaallik yönetim kurulunca verilecek kararlara karşı itirazları tetkik etmek ve kesin karara bağlamak.⁸

Yönetim Kurulları

Madde 44 - (Değişik: 24/12/1981-2567/19. md.)⁹

Borsa yönetim kurulları, meclisin kendi üyeleri arasından 2 yıl için seçeceği 5-11 kişiden kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Yönetim kurulu kendi üyeleri arasından 2 yıl için bir başkan ile bir veya iki başkanvekili seçer.

Bu seçimde genel sekreter oy sahibi değildir.

(Ek: 17/4/1986 - 3277/12 md. Mülga: 24/6/1995 - KHK - 557/21 md.)

Yönetim Kurulunun Görevleri

Madde 45 - Borsa yönetim kurullarının görevleri şunlardır:

- a) Mevzuat ve meclis kararları dairesinde borsa işlerini yürütmek;
- b) Bütçeyi, kesin hesabı ve aktarma tekliflerini ve bunlara mütaallik raporları borsa meclisine vermek;
- c) Aylık muvazeneyi borsa meclisinin tasdikine sunmak;
- ç) Borsa memur ve hizmetlilerin tâyin ve azillerini, terfi ve tecziyelerini icra etmek, (Son Cümle Mülga: 17/4/1986 - 3277/23 md.)
- d) İhtar, tevbih veya para cezaları vermek, borsa meclislerince verilen disiplin cezalarını tatbik etmek;
- e) Hakem ve bilirkişi listelerini hazırlamak ve tasdik edilmek üzere borsa meclisine vermek;
- f) Tüzükte gösterilen belgeleri tasdik etmek;
- g) Borsanın bir yıl içindeki faaliyeti ve bölgesinin iktisadi durumu hakkında yıllık rapor hazırlayıp borsa meclisine vermek;

⁷ Bu maddenin uygulanmasında ek 2 nci ve 7 nci maddelere bakınız.

⁸ Bu maddenin uygulanmasında ek 2 nci ve 7 nci maddelere bakınız.

⁹ Bu maddenin uygulanmasında ek 2 nci ve 7 nci maddelere bakınız.

h) Borsaya ait her türlü incelemeleri yapmak, bölgeleri. içindeki borsaya ait endeks ve istatistikleri tutmak ve başlıca maddelerin borsa fiyatlarını tesbit ve münasip vasıtalarla ilân etmek;

ı) **(Mülga: 17/4/1986 - 3277/23 md.)**

i) Borsa dışında vukua gelecek anlaşmazlıkları çözmek üzere istenilecek hakem ve bilirkişi listelerini tanzim etmek.

Yönetim Kurulu Görevlerinin Devri

Madde 46 - Yönetim kurulu, lüzumlu hallerde, yetkilerinden bir kısmını yönetim kurulu üyelerinden birine veya bir kaçına veya genel sekretere devredebilir.

Toplantılar

Madde 47 - Yönetim kurulu en az haftada bir defa meclisleri ve meslek komiteleri lüzumu halinde ve başkanın daveti üzerine her vakit ve her halde ayda bir defa kendiliklerinden toplanırlar.

Genel Sekreter

Madde 48 - Geliri 50 000 liradan fazla olan borsalarda meclisler tarafından tâyin olunan bir genel sekreter bulunur.

Genel sekreterler borsa yönetim kurulları ve meclislerinde oy sahibidir.

Genel sekreterler borsa muamelelerini tedvirle görevlidir.

Borsa Komiseri

Madde 49 - (Değişik 24/12/1981-2567/20. md.)

Ticaret borsalarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabi ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca atanan bir borsa komiseri bulunur.

Borsa komiseri borsalardaki günlük alım, satım işlerini ve fiyat hareketlerini takip, borsanın her türlü kayıtlarını ve borsada aracılık yapanların muamele ve defterlerini, alım satımlarını borsaya tescil edilip edilmediğini tespit amacıyla, borsa konusu maddelerin alım ve satımını yapanların her türlü defter ve kayıtlarını denetler.

Borsa komiserleri borsa meslek komiteleri, meclis ve yönetim kurulu toplantılarına müşahit olarak katılırlar.

Alım Satım

Madde 50 - (Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/8 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1996 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.) **Madde 51** - (Mülga: 17/4/1986 - 3277/23 md.)

Borsaya Tabi Maddeler

Madde 52 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/21 md.)

(Değişik birinci fıkra: 24/6/1995 - KHK - 557/9 md.; İptal: Ana. Mah: nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43 K 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Borsa çalışma alanı içerisinde borsaya dahil maddelerin en az miktarlarının üstünde kalan miktarlarının alım ve satımının borsa dışında yapılması yasaktır.

Bu maddelerin, en geç muamele yapıldığı günü takip eden ilk iş günü içinde borsaya tescil ettirilmesi şartı ile borsa yerinin dışında alınıp satılmasına meclisce önceden karar verilebilir. Ancak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı borsalarca alınacak bu gibi istisnai kararları kısmen veya tamamen geçici veya daimi olarak yürürlükten kaldırabilir.

Borsalara dahil maddelerin en az miktarları üstünde yapılan alım satım muamelelerinin borsalara tescili zorunludur.

Ancak borsaların sınırları dışında alım satım yapan taraflardan biri tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan müstahsil ise tescil mecburiyeti ve tescil ücretinin ödeme mükellefiyeti tacir ve sanayici olan diğer tarafa aittir. Alım satım yapan tarafların her iki tarafı da tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan müstahsil ise tescil mecburiyeti tatbik edilmez.

Tescil yükümlülüğü aşağıdaki şekilde yerine getirilir.

a) Alıcı ve satıcının aynı borsanın çalışma alanı içinde bulunmaları halinde, muamele borsa örf ve adetlerine göre tespit olunan tarafça o borsaya tescil ettirilir ve tescil ücreti ödenir.

Tescil ile yükümlü olan tarafın yokluğu halinde, diğer taraf tescili yaptırmak ve ücretini ödemekle yükümlüdür.

b) Alıcı veya satıcıdan birinin borsanın çalışma alanı içinde, diğerinin dışında olması halinde;

(1) İki tarafın bulunduğu yerde borsa mevcut ve mal her iki borsaya dahil, muamele de yazışma, telgraf, telefon veya teleks ile yapılmış ise akdin kabul ile tamam olduğu yerdeki tarafça o mahal borsasına tescil ettirilir

ve ücreti ödenir. Akdin nerede kabul ile tamam olduğu tespit edilemediği takdirde, muamele satıcının bulunduğu yerdeki borsaya, satıcı tarafından tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

(2) Taraflardan birinin bulunduğu yerde borsa, mevcut değil veya borsa mevcut olmasına rağmen, mal ve o borsaya dahil değil veya taraflardan biri yurt dışında ise muamele diğer tarafça kendi bulunduğu yer borsasına tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

c) Borsaya kayıtlı üyeler, borsanın çalışma alanı dışında yaptıkları ve yukarıdaki fıkralarda belirlenen tescil işlemleri dışında kalan alım veya satımları kayıtlı buldukları borsalara tescil ettirir ve ücretini öderler.

d) Borsalarca gösterilen yerlerde yapılan muameleler aynı gün, borsa dışında alınıp satılmasına müsaade edilen maddelere ait muameleler ertesi iş günü akşamına kadar tescil ettirilir.

e) Borsalar, üyelerin alım satımlarının tamamını tescil ettirip ettirmediklerini kontrole yetkilidirler. Bu amaçla üyelerinin ilgili defter ve evrakını inceleyebilirler.

f) (Mülga: 24/6/1995 - KHK - 557/21 md.)

g) (Değişik: 24/6/1995 - KHK -557/9 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkartılarak bir yönetmelikle düzenlenir.

Borsada Alım, Satım Yapanlar

Madde 53 - a) Borsa komisyoncusu:

Kendi adına ve başkasının hesabına borsada alım, satım yapanlara "Borsa komisyoncusu" denir.

b) Borsa ajanı:

Başkasının adına ve hesabına, vekil sıfatıyla, borsada alım, satım yapanlara "Borsa ajanı" denir.

c) Borsa simsarı:

Borsa alım, satımlarında yalnız aracılık yapanlara "Borsa simsarı" denir.

Bu unsurlar borsaya dahil olmayan maddeler üzerinde borsa dışında iş yapabilirler.

Borsaya dâhil maddeler üzerinde borsaya kayıtlı olanların kendileri, kayıtlı olmayan müstahsil ve âmillerle yukarıda gösterilenlerden başka kimselerin borsa içinde iş yapmaları yasaktır.

Komisyoncu, ajan ve simsarlarının Türk vatandaşı olması mecburi olup bunların görevleri, hakları, riayete mecbur oldukları kaideler ve tabi olacakları şartlar ve haiz olacakları vasıflar tüzükte gösterilir.

Borsa komisyoncusu, ajan ve simsarlarının muamelelerden alacakları nispi ücret miktarı borsa meclisince tesbit, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tasdik olunur.

Ajanların ve simsarların aylıkla da kullanılmalrı caizdir. Bu takdirde aldıkları aylık ücretin miktarı borsa meclislerince tesbit olunur. Bu halde muamelelerden alınacak nispi ücret borsaya aittir.

Özel Yönetmelikler

Madde 54 - Ticaret borsalarında alım ve satım muamelelerinin nasıl yapılacağı yönetim kurullarınca hazırlanıp meclislerince tasdik olunacak özel yönetmeliklerde gösterilir. Vadeli muamele yapan borsaların tatbik edecekleri usuller tüzükte gösterilir.

Borsaların Gelirleri

Gelirler

Madde 55 - Borsaların gelirleri şunlardır:

- a) Kayıt ücreti;
- b) Yıllık aidat;
- c) Muamele tescil ücreti;
- ç) Yapılan hizmetler karşılığı ücretler;
- d) Vesika harçları;
- e) Yayın gelirleri;
- f) Bağış ve yardımlar;
- g) Misil zamları;
- h) Para cezaları;
- ı) Türlü gelirler;
- i) Borsalarda ajanlık ücreti olarak alınan paralardan artanlar.

Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat:

Madde 56 - (Değişik: 27/5/1988 - 3452/5 md.)

Üyenin borsaya kaydı sırasında ödemekle zorunlu olduğu ücrete kayıt ücreti ve her yıl için ödeyeceği aidata da yıllık aidat denir.

(Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/10 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Kayıt ücretinin alındığı yıl için ayrıca yıllık aidat alınmaz. Kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarı Birlikte hazırlanacak yönetmelikte gösterilecek usullere göre belirlenecek dereceler üzerinden ve tarifelere göre tayin olunur. Tarifeler, borsa yönetim kurulunun tespiti, meclisin teklifi ve Birliğin görüşü alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile yapılır.

Derecelerini durumlarına uygun bulmayanlar, yönetmelikte gösterilecek usullere göre ve 10 gün içinde borsa meclislerine itiraz edebilirler. İtirazlar meclislerce karara bağlanıncaya kadar kayıt ücreti ve yıllık aidatın ihtilafli kısmı tahsil olunamaz.

Yıllık aidat her yılın Mayıs ve Ekim aylarında eşit iki taksitte ödenir. Yıl içinde kaydedilenlerin kayıt ücretleri ile önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin kayıt ücretleri ve yıllık aidatları kendilerine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. Bu müddetler içinde ödenmeyen kayıt ücreti ile yıllık aidatlar için 6183 sayılı Kanun uyarınca yürürlükte bulunan oranlarda gecikme zammı tahakkuk ettirilerek kayıt ücreti ve yıllık aidatla birlikte tahsil olunur.

Ücretler ve Vesika Harçları

Madde 57 - (Değişik: 27/5/1988 - 3452/6 Md.)

(Değişik birinci fıkra: 24/6/1995 - KHK -557/11 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Borsalarca düzenlenecek veya onaylanacak belgeler ile verilecek hizmetler şunlardır:

- a) Eksper raporları,
- b) Analiz raporları,
- c) Borsaya dahil maddelerin fiyatlarına ilişkin belgeler,
- d) Teammüller hakkında istenilen belgeler,
- e) Fatura tasdikleri,
- f) Borsaya kayıtlı olanların tatbik imzalarının tasdiki,
- g) Borsaya kayıtlı olanlara ait kayıt ve sicil suretleri;
- h) Borsaya dahil mallara ve borsa işlemlerine dair istenecek diğer belgeler,
- i) Borsaya dahil maddelerin ölçülmesi ve tartılması için gerekli teşkilatı olan borsalarca bu konuda verilecek hizmetler,
- j) Gerekli tesisatı bulunan borsalarca verilecek depolama ve muhafaza hizmetleri,
- k) Borsa komisyoncusu, ajanı ve simsarlığı ücretleri ve hizmetleri,

1) **(Mülga: 24/6/1995 - KHK - 557/21 md.)**

m) Diğer hizmetler,

(Değişik son fıkra: 24/6/1995 - KHK - 557/11 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Huzur Hakkı

Madde 58 -Borsaların yönetim kurulu üyelerine, iştirak edecekleri toplantılar için huzur hakkı verilip verilmemesi ve miktarı, yönetim kurulunun teklifi ile meclislerce kararlaştırılır. Meclis üyelerine verilecek huzur hakkı, meclisin teklifi ile Birlikte yönetim kurulu tarafından kararlaştırılır.

Organların Feshi

Madde 59 - a) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, çalışmalarını mesleki ahlâk ve memleketin genel menfaatleriyle ahenkli olarak yürütmeyen veya görevlerini mevzuata göre yapmayan borsa organlarını feshe karar verebilir.¹⁰

b) Borsa meclisinin üçte ikisinin yazılı fesih talebi yerinde görüldüğü hallerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı organları feshe karar verebilir.

¹⁰ Bu bendin, borsa meclisi ve yönetim kurulunun feshi için Bakanlığa yerki vermesi ile sınırlı olarak iptaline Anayasa Mahkemesince 2/6/1967 tarih ve E. 1966/35, K. 1967/17 sayılı karar verilmiştir.

Fesih kararı verildiği hallerde yeni organlar seçilinceye kadar organların vazifelerinin kimler tarafından yapılacağı Bakanlıkça tesbit olunur. Feshedilen borsa organları yerine bu kanun ve tüzük hükümleri dahilinde yenileri seçilir. Yeni seçilenler feshedilen organların süresini tamamlar.

Lâğv ve Tasfiye

Madde 60 - Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca lüzumsuzluğu anlaşılan borsaların lâğv ve tasfiyesine karar verilebilir.

Lâğvına karar verilen borsaların tasfiyelerinin ne suretle yapılacağı tüzükte gösterilir.

BÖLÜM : V¹¹

Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği

Madde 61 - (Değişik: 17/4/1986 - 3277/13 md.)

Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, odalar ve borsalar arasındaki birlik ve dayanışmayı temin etmek, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, oda ve borsa mensuplarının mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, bunların birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere, meslek disiplinini ve ahlâkını korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetleri görmek amacıyla kurulan Kamu kurumu niteliğinde tüzelkişiliğe sahip bir mesleki üst kuruluştur. Birliğin merkezi Ankara'dadır.

Birliğin kısa adı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'dir.

Birliğin Görevleri

Madde 62 - (Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/12 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Birliğin Uzuvarları

Madde 63 - (Değişik: 17/4/1986 - 3277/15 md.)

Birliğin organları şunlardır:

- a) Genel Kurul
- b) Oda ve borsa konseyleri
- c) Yönetim Kurulu

Genel Kurul Oda ve Borsa Konseyleri

Madde 64 - (Değişik: 17/4/1986 - 3277/16 md.)

A) Genel Kurul:

Birlik Genel Kurulu, odalar ve borsalar meclislerinin kendi üyeleri arasından 4 yıl için seçecekleri delegelerden teşekkül eder.

Genel Kurulda her oda ve borsa birer delege ile temsil edilirler. Birlik genel kurulunun delege sayısının en çok 1 000 olması esastır. Ancak, Birlik Genel Kurul delegelerine ait gelir kıstasının tespitinden sonraki tarihte kurulacak oda ve borsalar, 1 000 kişilik delege tavanına tabi olmaksızın birer delege ile genel kurullara katılırlar. Ayrıca odalar ve borsalar bir önceki yıl gelirleri esas alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca seçimlerden önce tespit ve ilan edilecek gelir kıstasına göre ilave delegeleri seçerler. Seçilenlerin sayısı kadar yedek delege seçilir. Ancak bir oda veya borsanın Genel Kurula göndereceği delege sayısı 20'yi geçemez.

Delegelerin oda ve borsalardan çıkması, çıkarılması, ölümleri, istifaları veya meclis üyeliklerinden ayrılmaları hallerinde yerlerine yedek üyeler, aldıkları oy sayısına göre Genel Kurula katılabilirler.

Delegelerin Genel Kurula iştirak masrafları kuruluşlarınca karşılanır.

Genel Kurul, her sene Mayıs ayı içinde toplanır.

Oda ve borsaların meclisleri herhangi bir sebeple feshedilerek yeniden seçim yapılırsa Birlik Genel Kuruluna gönderilecek delegeler yeniden seçilir.

B) Oda ve Borsa Konseyleri:

Birlik Genel Kurulunda, ilgili delegelerce kendi aralarından 4 yıl için her biri 30 üyeden teşekkül eden Ticaret Odası Konseyi; Sanayi Odası Konseyi; Ticaret ve Sanayi Odası Konseyi; Deniz Ticaret Odası Konseyi ve Ticaret Borsası Konseyi olmak üzere 5 ayrı konsey seçilir. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir. Ancak konsey üye sayısı, Genel Kurulda temsil edilen ilgili delege sayısının yarısını geçemez.

Konseyler, her biri kendi üyeleri arasından 4 yıl için 1 başkan ve 1 başkan vekili seçerler. Konsey başkanları, kendi aralarından ilk 1 yıl için Birlik Genel Kurulu Başkanını seçerler. Müteakip yıllarda konsey

¹¹ Bu bölümle ilgili olarak ek 1 inci maddeye bakınız.

başkanları rotasyonla Genel Kurul Başkanı olurlar. Diğer konsey başkanları da Genel Kurul başkanvekili sıfatıyla Genel Kurul Divanını teşkil ederler.

Konseyler, yılda en az 2 defa ve ihtiyaca göre her zaman başkanın veya yokluğunda başkanvekilinin daveti üzerine toplanırlar.

Konseylerin başkan ve üyelerinin toplantılara iştirak masrafları kuruluşlarınca karşılanır.¹²

Genel Kurul, Oda ve Borsa Konseylerinin Görevleri

Madde 65 - (Değişik: 17/4/1986 - 3277/17 md.)

A) Genel Kurulun görevleri:

- a) Genel Kurulda ilgili delegelerce kendi aralarından oda ve borsa konseylerinin üyelerini seçmek,
- b) Muhasebe ve muameleat yönetmelikleriyle odalar ve borsalar tarafından hazırlanan hakem ve bilirkişi listelerinin düzenlenmesine ait yönetmelikleri tetkik ve tasdik etmek,
- c) Türkiye'nin iktisadi durumu hakkında yönetim kurulunca hazırlanacak raporları tetkik ve tasdik etmek,
- d) Yabancı memleketlerdeki Türkiye veya Türk-yabancı ticaret ve sanayi derneklerine yardım hususunda karar vermek,
- e) Genel Sekreterlerin yönetmeliğini tetkik ve tasdik etmek,
- f) Odalar ve borsalar arasında işbirliği kurmak ve bunların tekâmül ve inkişafını sağlamak hususlarında lüzumlu görülecek tedbir ve kararları almak,
- g) Borsalarca tespit olunacak genel kaide ve hükümleri tetkik ve tasdik etmek,
- h) Oda ve borsaların bütçelerinin tiplerini ve bütçelerin tanzim usullerini tespit etmek,
- ı) Birlik gider bütçesini tetkik etmek ve karara bağlamak. B) Oda ve borsa konseylerinin görevleri:
  - a) Konsey başkan ve başkanvekillerini seçmek, b) Mülga : 24/6/1995 - KHK - 557/21 md.)
  - c) Konseylere bağlı oda ve borsalardan gelen konuları görüşüp teklif ve görüş şeklinde Yönetim Kuruluna sunmak,
  - d) Kendine bağlı odaların veya borsaların koordinasyonunu ve tekâmülünü sağlamak.

Yönetim Kurulu

Madde 66 - (Değişik: 17/4/1988 – 3277/18 md.)(1)**

(Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/13 md. İptal : Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Seçimlerde ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları ve ticaret borsalarının temsili gözönünde bulundurulur. Ancak, (30)'ar delegeli konseylerin asgari (2) ve (30)'dan az delegeli konseylerin ise asgari (1) delegesinin yönetim kurulunda bulunması şarttır.

Birlik Yönetim Kurulu kendi üyeleri arasından 2 yıl için bir başkan ile 4 başkanvekili ve bir muhasip üye seçer. Başkanvekilleri, başkanın dahil bulunduğu konsey dışındaki her bir konseyin temsilcileri arasından seçilir. Bu seçimde Genel Sekreter oy sahibi değildir.

(Mülga: 24/6/1995 - KHK - 557/21 md.)

Birlik Yönetim Kurulu en az ayda bir defa ve ihtiyaca göre her zaman başkanın veya yokluğunda başkanvekilinin çağrısı üzerine toplanır.

(Mülga : 24/6/1995- KHK - 557/21 md.)

Yönetim Kurulunun Görevleri

Madde 67- Yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- a) 22 nci madde dışında, odalarla odalar, borsalarla borsalar, odalarla borsalar arasında çıkacak ihtilâfları çözmek;
- b) Muhasebe ve muamelâta birlik ve beraberlik sağlamak üzere yönetmelikler hazırlamak ve genel kurula arz etmek;
- c) Türkiye'nin iktisadi durumu hakkında rapor hazırlamak ve genel kurulun tasdikine sunmak;
- ç) Yabancı memleketlerdeki ticaret odaları ve borsaları tarafından yapılan neşriyatı takip etmek ve Türkiye'yi ilgilendirenlerden âzayı lüzumunda Hükümeti haberdar edecek tedbirleri almak;
- d) Milletlerarası sergi ve panayırlara iştirak, yabancı memleketlerdeki ticaret ve sanayi odalarının ve borsaların vekillik, mümessillik veya muhabirliğini kabul ve ifa etmek, millî ve milletlerarası meslekî teşekküller kurmak, milletlerarası meslekî toplantılara katılacak üyeleri seçmek;

¹² Bu maddenin uygulanmasında ek 2 ve 7 nci maddelere bakınız.

- e) Bütçe dahilinde sarfiyat yapmak;
- f) Oda ve borsaların fonlarını bankaya muntazaman göndermelerini sağlamak;
- g) Genel sekreterlik yönetmeliğini hazırlamak ve genel kurula sunmak;
- h) Bakanlıklarca istenen malûmatı vermek;
- ı) Bir yıllık faaliyet hakkında genel kurula rapor vermek;
- i) Türkiye'de ticari ve iktisadi kongreler tertip etmek;
- j) Yıllık gelir ve gider bütçelerini tesbit etmek ve genel kurula sunmak.

Genel Sekreter

Madde 68 - (Değişik birinci fıkra: 17/4/1986/3277/19 md.)

Birliğin yönetim kurulunca tayin edilen ve Birliğin muamelatını tedvirle görevli bir genel sekreter ile lüzumu halinde yeter sayıda genel sekreter yardımcısı bulunur.

Genel sekreterin görevleri, Birlik yönetim kurulunca hazırlanıp genel kurulca tasdik edilecek bir yönetmelikle tâyin olunur.

Genel sekreter yönetim kurulu ve genel kurulda oy sahibidir.

Sarfiyat

Madde 69 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/28 md.)

Birlik bütçesinden sarfiyat, başkan veya başkanvekili ile genel sekreterin, genel sekreterin bulunmadığı hallerde muhasip üyenin müşterek imzası ile yapılır.

Yönetim kurulunun önerisi üzerine genel Kurulca saptanan miktar kadar sarfiyat, sonradan yönetim kurulunun tasdikine sunulmak şartıyla, genel sekreter tarafından re'sen yapılır.

(Ek fıkra: 24/6/1995 - KHK - 557/14 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E.1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Temsil, İmza Yetkisi ve Ehliyet

Madde 70 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/29 md.)

Birliğin hukuki temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır. Yönetim kurulu başkanı veya başkanvekilleri ile yönetim kurulunca görevlendirilecek diğer bir veya bir kaç üyenin müşterek imzaları Birliği ilzam eder.

Birlik menkul ve gayrimenkul mal almaya, satmaya ve rehin etmeye, ödünç para almaya, sosyal yardımlarda bulunmaya, vakıf kurmaya ve kurulanlara iştirak etmeye yetkilidir.

Birlikçe Alınacak Ücretler

Madde 71- (Değişik: 27/5/1988-3452/7. md.)

(Değişik birinci fıkra: 24/6/1995 - KHK - 557/15 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Birlikçe onaylanacak belgeler ile verilecek hizmetler şunlardır: a) Kapasite raporları,

b) Menşe şahadetnameleri ve faturalar,

c) Türkiye. Ticaret Sicili Gazetesi hizmetleri, d) Tahsis ve Kalite belgeleri,

e) TIR karnelerine ilişkin hizmetler,

f) Ticari ve sınaî mahiyette diğer her türlü belge ve bilgiler ile hizmetler.

İhracata ilişkin yukarıdaki hizmetler karşılığı ücret alınmaz.

(Değişik son fıkra: 24/6/995 KHK - 557/15 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Birlik Bütçesinin Fon ile Münasebeti

Madde 72 - (Değişik: 25/1/1954 - 6233/1 md.)

Birlik bütçesinin giderleri kanunun muaddel 28 inci maddesine ve bu kanuna eklenen maddeye göre oda ve borsalar tarafından yatırılan paralar ile karşılanır.

Fon Hesaplarının Birlikçe Tutuluş Şekli

Madde 73 - (Mülga: 25/1/1954 - 6233/5 md.)

BÖLÜM: VI

Müşterek Hükümler

Disiplin Cezaları, Para Zamları ve Para Cezaları

Disiplin Cezaları

Madde 74 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/31 md.)

Odalar ve borsalar, üyelerinden meslek onuruna yahut meslek düzen ve geleneklerine uymayan fiil ve hareketlerde bulunanlarla, müşterisine karşı mesleki görevini yapmayan ve görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlar hakkında esasları yönetmelikte belirlenecek olan aşağıdaki cezaları verirler:

a) Uyarma: Mesleğin icrasında daha dikkatli olunması ve davranışlarını düzeltmesi gereğinin ilgiliye bir mektupla bildirilmesidir.

b) Kınama: Üyeye tutum ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazılı olarak bildirilmesidir.

c) Üyelikten geçici çıkarma: Üyelerin iki aydan az ve oniki aydan fazla olmamak üzere oda veya borsa üyeliğinden çıkarılmasıdır.

d) Üyelikten sürekli olarak çıkarma: Üyenin kaydının üyesi bulunduğu oda ve borsa ile ticaret sicilinden silinmesidir.

Üyelere geçici olarak çıkarma cezası verildiği ve aynı cezanın yeniden verilmesi gerektiği takdirde, odadan veya borsadan sürekli olarak çıkarma cezası uygulanır.

Üye bir defa uyarma cezası aldıktan sonra, aynı cezayı gerektiren yeni bir davranışta bulunduğu takdirde, hakkında kınama cezası, bir defa kınama cezası aldıktan sonra, aynı cezayı gerektiren hali tekrerrür ettiği takdirde, hakkında geçici olarak çıkarma cezası uygulanır.

Üyeler hakkında yapılacak disiplin soruşturmasında yazılı savunma istenmesi ve bu savunma için en az 10 günlük süre tanınması zorunludur.

Üyeler hakkında başlamış olan ceza kovuşturması, disiplin işlem ve kararlarının uygulanmasına mani değildir.

Oda ve borsa üyeleri hakkında disiplin kovuşturması yönetim Kurulları tarafından; Birlik organlarına seçilenler hakkındaki kovuşturma ise Birlik yönetim kurulu tarafından yürütülür.

Sürekli çıkarma cezası yönetim kurullarının teklifi ile meclisler tarafından verilir.

Yetkili kurullar ihbar ve şikâyet tarihinden itibaren en çok 10 gün içinde soruşturmaya başlamak ve en geç iki ay içinde sonuçlandırmak zorundadır.

Disiplin cezaları 10 gün içinde ilgililere tebliğ edilir ve ilgililer de tebellüğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ilgili oda ve borsaların meclislerine ve meclislerde verilmiş kararlar üzerine Birliğe ve Birlik tarafından verilmiş olan kararlar üzerine de ticaret mahkemelerine itiraz edebilirler.

Yetkili kurulların verdiği uyarma cezası kesindir.

Diğer disiplin cezalarına ait kararlar kesinleşmedikçe uygulanmaz. Yukarıdaki cezalardan uyarma cezası sicile geçmez, diğerleri geçer.

Birlik Kararlarına Riayet Etmeyenler

Madde 75 - Birliğin mevzuata uygun olarak aldığı kararlara riayet etmemekte ısrar eden oda ve borsaların lâğvı, birlik yönetim kurulu tarafından, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına teklif edilebilir.

(Ek : 25/1/1954-6233/4. md.) Kanunun muaddel 28 inci maddesinde ve bu kanuna eklenen maddeye yazılı paraları haklı bir sebep olmaksızın yatırmamakta ısrar eden Yönetim Kurullarına ve bu işte taksirleri görülen genel sekreterlere Birliğin talebi üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından işten el çektilir. Bu suretle işten el çektilenler üç sene müddetle yönetim kurullarına seçilemezler ve genel Sekreterliğe tâyin edilemezler.^{13 14}

Para Zamları

Madde 76 - 9 uncu ve 37 nci maddelerdeki kayıt mecburiyetini bir ay içinde yerine getirmeyenler odalar veya borsalar tarafından re'sen kaydedilirler.

(İkinci ve Üçüncü fıkra mülga: 17/4/1986 - 3277/23 md.)

Borsaya dâhil maddelerden, borsaların, çalışma bölgesi içinde ve borsa yerinin dışında satılmasına müsaade olunan maddelerin satışlarının, bir iş günü sonuna kadar, tescil edilmemesi hallerinde yapılan muamelelere ait borsa ücreti, teamüle uyularak alıcı veya satıcıdan % 50 fazlasıyla tahsil olunur.

Ancak makbul mazeret halleri borsa meclisinin takdirine bırakılır, bu takdirde kesindir.

Bu fıkradaki kazai mercilere başvurulamayacağını belirten hüküm, Anayasa Mahkemesinin 10/6/1969 tarih ve E. 1969/2, K. 1969/33 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

¹³ Bu fıkranın; Yönetim Kurullarına Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca işten elçektirebileceğine dair hükmü, Anayasa Mh.nin 12/7/1963 tarih ve E. 1963/117, K. 1963/191 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

¹⁴ Bu maddede sözü edilen eklenen maddenin numarası teselsül nedeniyle "Ek Madde 1" olmuştur.

Borsa komisyoncusu, ajanı veya simsarı olarak kayıtlı olmadığı halde borsaya dahil maddeler üzerinde, bu unsurların yapabileceği muameleleri yapanlardan bu muameleye ait borsa ücreti beş misli tahsil olunur.

Bu cezaya karşı bulunduğu yerin ticaret mahkemesine itiraz olunabilir. Mahkeme kararı kesindir.

Para Cezaları

Madde 77 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/32 md.)

Oda veya borsalar mevzuata uygun olarak kayıt ve tescil muamelelerini yaptırmayanlarla tescil ve ilanı gereken değişiklikleri bildirmeyenlere ve alınan kararlara riayet etmeyenlere, imalatta mal ve hizmet arzında sağlık kurallarına uymayanlara, ölçü ve tartı aletlerini hileli bir şekilde kullananlara ve hileli, karışık veya standartlara aykırı ve kalitesiz mal imal edip ve satanlara Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilecek esaslara göre, disiplin cezalarına ilaveten, yönetim kurullarının teklifi ve meclislerin kararıyla yıllık aidatların 1 ilâ 10 katına, tekerrürü halinde, bu miktarın 2 katına kadar para cezası verilir.

Tahsilât Madde 78 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/33 md.)

Kayıt ücretleri ile yıllık aidat, munzam aidat ve Birlik aidatı ile borsa tescil ücreti ve bunlara ait kesinleşen zamlar ile para cezalarının tahsillerine ait oda, borsa ve Birlik yönetim kurulunca verilen kararlar ilam hükmünde olup icra dairelerince yerine getirilir.

BÖLÜM: VII

Yabancı veya Türk - Yabancı Ticaret, Sanayi ve Deniz Ticaret Odaları

Madde 79 - (Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/16 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

BÖLÜM: VIII

Çeşitli Hükümler

Teftiş ve Murakabe

Madde 80 - (Değişik: 24/12/1981 - 2567/35 md.)

Odalar, borsalar ve bunların Birliği Sanayi ve Ticaret Bakanlığının teftiş ve murakabesine tabidir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yapılan teftiş ve murakabe sonunda mevzuatın öngördüğü esaslara uymayanlar hakkında Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesi uygulanır.

Uzuvlar ve Memurlar Hakkında Takibat

Madde 81 - Odalar ve borsalar ve Birlik paralarıyla para hükmündeki evrak, senet ve sair malları aleyhine suç işleyen ve bilânço, zabıtname, rapor ve diğer her çeşit kâğıt ve defter üzerinde suç mahiyetinde değişiklik yapan veya bunları kasten yok eden organlara dahil üyelerle, memur ve hizmetliler hakkında Devlet memurları hakkındaki ceza uygulanır.

Daire ve Müesseselerden İstenecek Bilgiler

Madde 82 - Resmî daire ve müesseseler ve Devlet Ekonomi Kurumları ve diğer resmi teşekküller, sır olmamak ve bu kanunda gösterilen vazifelere taallük etmek şartıyla, odalar ve borsalar ve bunların Birliği tarafından istenecek bilgileri vermekle mükelleftirler.

İflâs ve Konkordato Kararları

Madde 83 - İflâs ve konkordato kararları, İcra ve İflâs Kanununun 166 ncı ve 300 üncü maddelerine göre mahalli ticaret odalarına ve sanayi odalarına ve borsalara bildirilir. Odalar iflâs kararlarını Birliğe bildirmek zaruretindedirler.

Muhabir ve Fahri Üyeler

Madde 84- Yönetim kurulları, uygun gördükleri kimseleri odalara ve borsalara "Fahri üye" yazabilirler.

Yönetim kurulları, memleket içinde odalar ve borsa teşekkül etmiyen yerlerde ve memleket dışında kendileri için faydalı olabilecek kimseleri muhabir üye seçebilirler.

İç Yönetmelikler

Madde 85 - Her oda ve borsa yönetim kurulunca oda veya borsanın iç teşkilâtını, iş bölümünü ve işlerin yürütülmesi şeklini gösterir ve meclislerce tasdikli bir iç yönetmelik yapılıır. Bu yönetmelikte işlerin yürütülmesine ait imza yetkileri de gösterilir.

(Ek: 17/4/1996 - 3277/20 md.) İç Yönetmelikler, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin onayı ile yürürlüğe girer.

Personelin Özlük Hakları ve Ayrılma Tazminatı

Madde 86-(Değişik: 24/6-1995 - KHK - 557/17 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995-/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Baremden İstisna

Madde 87 - Bu Kanuna tabi odalar ve borsalarla Birlik, 3659 sayılı kanuna tabi değildir.

Ticaret Sicili İşleri

Madde 88 - Ticaret ve sanayi odaları ve ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar bulunmayan yerlerde ticaret sicili işlemleri mahallî belediyelerce yapılır.

Aidatta Zamanaşımı

Madde 89 - Odalar ve borsalara kaydolunmadığı anlaşılan tacir, sanayici, borsacı için içinde bulunulan yıl hariç olmak üzere, geçmiş üç yıldan evvelki yıllar için aidat tahakkuk ettirilemez.

Tahakkuk yılını takibeden yılın başından itibaren beş yıl içinde tahsil edilemeyen aidat ve munzam aidat zamanaşımına uğrar.

BÖLÜM: IX
Son Hükümler

Kaldırılan Mevzuat

Madde 90 - Geçici birinci madde gereğince oda ve borsaların intibakı için tâyin olunan sürenin hitamından itibaren, 655 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunuyla eki ve Tüzüğü ve 1302 tarihli Umum Borsalar Nizamnamesinin ticaret borsalarına ait hükümleriyle 4355 sayılı kanun ve tüzüğünün ticaret ve sanayi odalarıyla borsalara ait hükümleri kaldırılmıştır.

Tüzük

Madde 91 - Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, yayım tarihinden itibaren altı ay içinde, bu kanunun tatbik suretini gösteren bir tüzük hazırlanır.

Ek Madde 1- (25/1/1954 - 8233/3 md. ile gelen ek madde hükmü olup, madde numarası teselsül ettirilmiştir; Mülga: 27/3/1988 - 3452/8 md.)

Ek Madde 2 - (6/1/1958 - 7060 sayılı ek kanunun 1 inci maddesi hükmü olup, ek madde olarak numarası teselsül ettirilmiştir.)

5590 sayılı Kanuna göre müesses Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları ile Odalar ve Borsalar Birliği organlarının seçim müddetlerini icabı hale göre bir yılı geçmemek üzere temdide Hükümet salâhiyetlidir.

Ek Madde 3 - (24/12/1981 - 2567/38. md. ile gelen Ek 1 nci madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Deniz ticareti ile uğraşan Türk, yabancı ve Türk - yabancı cemiyet, dernek ve federasyonlar deniz ticaret odaları görev ve yetkileri ile ilgili faaliyetlerine deniz ticaret odaları kuruluncaya kadar devam edebilirler.

Ek madde 4 - (24/12/1981-2567/38 md. ile gelen Ek 2 nci madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir. Değişik: 17/4/1986 - 3277/21 md.)

5590 sayılı Kanunun 14, 25, 40, 54, 56, 65, 67, 68 ve 74 üncü maddelerinde yer alan yönetmelikler Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile yürürlüğe girer.

Ek Madde 5 - (24/12/1981 - 2567/38 md. ile gelen Ek 3 üncü madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir. Değişik: 24/6/1995 - KHK - 557/18 md. İptal: Ana. Mah.nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Ek madde 6 - (17/4/1986 - 3277/22. md ile gelen Ek 4 üncü madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

(Değişik birinci fıkra 18/6/1997 - 4276/79 md.) Odalar, borsalar ve Birlik, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar. ,

(Değişik: 18/6/1997 - 4276/19 md.) Amaçları dışında faaliyet gösteren odalar, borsalar ve Birliğin sorumlu organlarının görevlerine son verilmesine ve yerlerine yenilerinin seçilmesine, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince basit usule göre yargılama yapılarak karar verilir ve dava en geç üç ay içinde sonuçlandırılır.

Görevlerine son verilen organların yerine en geç 1 ay içinde yenileri seçilir. Yeni seçilenler, eskilerin süresini tamamlar.

İlgili Bakanlığın bu Kanun uyarınca odalar, borsalar ve Birliğin karar ve işlemleri hakkındaki tasarruflarına, Birliğin, odalar ve borsaların görevli organları tarafından uyulması zorunludur. Bakanlık tasarruflarını yasal bir neden olmaksızın yerine getirmeyen ve eski, kararda direnme niteliğinde yeni bir karar veren veya Kanunun zorunlu kıldığı işlemleri Bakanlığın uyarısına rağmen yerine getirmeyen Birlik, oda ve borsalar organları hakkında da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

Görevlerine son verilen organ üyelerinin Kanunda yazılı cezaî sorumlulukları saklıdır. Bu organlarının yukarıdaki fıkra gereğince görevlerine son verilmesine neden olan tasarrufları hükümsüzdür.

(Değişik: 18/6/1997 - 4276/19 md.) Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, odalar, borsalar ve Birlik, vali tarafından faaliyetten men edilebilir. Faaliyetten men kararı, yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

Görevlerine kesin veya geçici olarak son verilen organların yerine yenileri seçilinceye kadar bu organların görevleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca atanacak 3 ila 5 kişilik bir kurulca yürütülür.

Ek madde 7 - (17/4/1996 - 3277/22 md. ile gelen Ek 5 inci madde hükmü olup Madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Odalar, borsalar ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği organlarının seçimleri, bu Kanunda yazılı esas ve usullere göre gizli oyla ve yargı gözetiminde yapılır.

A) Oda ve borsaların organ seçimleri:

Oda ve borsa organlarının seçimleri Ekim ayı başında başlar, Kasım ayı içinde biter.

a) Gruplandırma işlemleri ve meslek komiteleri seçimi:

Meslek komiteleri seçiminden en az 15 gün önce oda ve borsaların yönetim kurulları, seçme ve seçilme hakkına haiz olanlarla, yalnız seçme hakkına haiz olanların meslek gruplarına göre listelerini hazırlayarak bir yazı ekinde 3 nüsha olarak kuruluşun bulunduğu yerdeki ilçe seçim kurulu başkanı olan hâkime tevdi ederler.

Bir yerde birden fazla ilçe seçim kurulu bulunduğu takdirde görevli, hâkim Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Hâkim, gerektiğinde ilgili kayıt ve belgeleri de getirtip listeleri seçim sandık kurullarına incelettirir ve varsa noksanlarını tamamlattırdıktan sonra onaylar. Onaylanan listeler ve seçimin yapılacağı tarih ve yer ile diğer hususlar, oda veya borsanın girişindeki ilan yerlerinde asılmak suretiyle 3 tam iş günü ilan edilir.¹⁵ İlçe seçim kurulu başkanınca gerekli görülen hususlar mahallî gazetelerle veya radyo aracılığı ile ilgililere duyurulur.

İlan süresi içinde oda veya borsa üyeleri tarafından listelere yapılacak itirazlar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından incelenir ve en geç 2 gün içinde kesin olarak karara bağlanır.

Bu suretle kesinleşen listelerle seçime ilişkin diğer hususlar onaylanarak ilgili oda veya borsaya gönderilir.

Hâkim, listeleri incelemek ve seçimleri yapmak üzere Kamu görevlileri veya aday olmayan üyeler arasından bir başkan ile 2 üyeden oluşan bir seçim sandık kurulu atar ve aynı şekilde 3 yedek üyeyi de belirler. Seçim sandık kurulu başkanının yokluğunda kurula yaşlı üye başkanlık eder. Seçim sandık kurulu seçimlerin Kanunun öngördüğü esaslara göre yürütülmesi, yönetimi ve oyların tasnifi ile görevli olup, bu görevleri seçim ve tasnif işleri bitinceye kadar aralıksız olarak devam eder.

İlçe seçim kurulu başkanı, oda ve borsanın üye ve meslek grubu sayısına göre seçim sandık kurulu ile seçim sandıklarının mahal ve adedini belirler. Seçimlerde kullanılacak araç ve gereçler, ilçe seçim kurulundan sağlanır.

Oy verme işlemi saat 9'dan 17'ye kadar gizli oy, açık tasnif esaslarına göre yapılır. Seçim süresi sona erdiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen üyeler de oylarını kullanırlar. Listede adı yazılı olmayan üye oy kullanamaz. Oylar, oy verenin kimliğinin oda veya borsa veya resmi kuruluşça verilen belge ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra kullanılır. Tüzelkişi temsilcisi gerçek kişilerin, temsil ettikleri tüzelkişinin müseccel mukaveleleri gereğince temsil ve ilzam yetkisine sahip olduklarına dair en çok 1 ay önce düzenlenmiş ve ilgili ticaret sicili memurluğunca tasdik edilmiş bir belgeyi oy kullanma sırasında ibraz etmeleri gerekir.

Oylar, her türlü şekilde düzenlenen oy pusulalarının üzerinde ilçe seçim kurulu mühürü bulunan ve oy verme sırasında seçim sandık kurulu başkanı tarafından her meslek grubu için ayrı ayrı verilecek zarflara konulması suretiyle kullanılır. Bunların dışındaki zarflara konulan oylar geçersizdir.

Seçim süresinin sonunda, seçim sonuçları tutanakla tespit edilir, seçim sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanakların birer örneği seçim yerinde asılmak suretiyle geçici seçim sonuçları 2 tam iş günü ilan edilir. Kullanılan oylar ve diğer belgeler, tutanağın bir örneği ile birlikte 3 ay süre ile saklanmak üzere ilçe seçim kurulu başkanlığına tevdi edilir.

¹⁵ Bu fıkra 18/6/1997 tarih ve 4276 sayılı Kanununun 19 uncu maddesiyle altıncı ve yedinci fıkraların birleştirilmesi suretiyle altıncı fıkra olarak düzenlenmiş ve metne işlenmiştir.

Seçimler devamı sırasında yapılan işlemler ile ilan süresi içinde seçim sonuçlarına yapılan görevler hakim tarafından aynı gün incelenir ve karara bağlanır. İtiraz süresinin geçmesi ve itirazlarının karara bağlanmasından hemen sonra hâkim yukarıdaki hükümlere göre kesin sonuçları ilan eder ve ilgili oda veya borsa ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bildirirler.

Hâkim herhangi bir sebeple seçimi durdurduğu veya seçim sonuçlarını etkileyecek ölçüde bir usulsüzlük veya Kanuna aykırı uygulama sebebiyle seçimlerin iptaline karar verdiği takdirde, süresi 1 aydan az ve 2 aydan fazla olmamak üzere seçimin yenileneceği günü tespit ederek ilgili oda veya borsa ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bildirir.

Belirlenen günde yalnız seçim yapılır ve seçim işlemleri bu madde ile Kanunun öngördüğü diğer hükümlere uygun olarak yürütülür.

Seçimlerin tamamının iptali halinde, seçimler yenileninceye kadar geçen sürede, oda ve borsanın meclis ve yönetim kurulu görevini yapmak üzere Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca 3 ila 5 kişilik bir kurul atanır.

İlçe seçim kurulu başkanı hâkime ve seçim sandık kurulu başkan ve üyelerine Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda belirtilen esaslara göre ücret ödenir. Bu ücretlerle, diğer seçim giderleri oda ve borsalarca karşılanır.

Seçimler sırasında sandık kurul başkan ve üyelerine karşı işlenen suçlar, Devlet Memurlarına karşı işlenmiş gibi cezalandırılır.

Seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla, hâkimin ve seçim sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymayanlara, eylemin ağırlığına göre Kanunda yazılı disiplin cezaları verilir. Yeni kurulacak oda ve borsalarda meslek gruplarına ait listeler gruplandırma yönetmeliklerinde gösterildiği şekilde ve mahallin en büyük mülkiye amiri veya onun görevlendireceği yetkili memur tarafından seçilecek 5 - 10 üyeden oluşacak bir gruplandırma kurulunca yapılarak, listeler meslek komitesi seçimleri için görevli hâkime verilir.

b) Oda ve borsaların meclis seçimleri:

Meslek komiteleri, seçimlerin kesinleşmesini takip eden en geç 5 gün içinde toplanarak gizli oyla, oda veya borsa meclisleri için asıl ve yedek üyeleri seçer. Seçimler bu maddenin (a) bendindeki usul ve esaslara göre seçim sandık kurulu tarafından yürütülür ve seçim tutanakları ilçe seçim kurulu başkanına tevdi edilir.

c) Oda ve borsaların yönetim kurulu ve Birlik delegesi seçimleri:

Meclis, seçimlerin kesinleşmesini takip eden en geç 7 gün içinde toplanarak gizli oyla yönetim kurulu ile Birlik genel kurulu delegelerinin asıl ve yedeklerini seçer. Seçimler bu maddenin (a) bendindeki usul ve esaslara göre seçim sandık kurulu tarafından yürütülür ve seçim tutanakları ilçe seçim kurulu başkanına tevdi edilir.

Bu tutanakların hâkimce onaylanmış birer nüshası Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına gönderilir.

B) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin Oda ve Borsa Konseyleri ile Yönetim Kurulu seçimi:

a) Birlik oda ve borsa konseyleri seçimi:

İlçe seçim kurulu başkanlığınca onaylanan listelerde yazılı delegelerden oluşan Birlik Genel Kurulunda, ilgili delegelerce kendi aralarında gizli oyla oda ve borsa konseylerinin asıl ve yedek üyeleri seçilir.

b) Birlik yönetim kurulu seçimi:

(Değişik birinci paragraf: 24/6/1995 - KHK - 557/19 md. İptal: Ana. Mah.'nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Seçimler, bu maddenin (A/a) bendindeki usul ve esaslara göre merkez ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kamu görevlileri veya aday olmayan delegeler arasından bir başkan ile dört üyeden oluşturulan bir seçim sandık kurulunca yürütülür. Seçim sandık kurulu için aynı şekilde 5 yedek üye belirlenir.

Seçim sandık kurulu başkanının yokluğunda, kurula en yaşlı üye başkanlık eder.

Seçim tutanakları merkez ilçe seçim kurulu başkanınca onaylanır ve bir nüshası Sanayi ve Ticaret Bakanlığına gönderilir.

İlçe seçim kurulu başkanı ise seçim sandık kurulu başkan ve üyelerine ödenecek ücretler ve seçim giderleri, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bütçesinden karşılanır. Odalar, borsalar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği organlarının seçimlerinde siyasi partiler, sendikalar ve sendika üst kuruluşları aday gösteremezler ve belirli adaylarının leh ve aleyhlerinde faaliyette bulunamazlar ve propaganda yapamazlar.

Ek madde 8 - (24/6/1995 - KHK - 557/20 md. İptal : Ana. Mah: nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/3, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Ek Madde 9 - (Ek: 24/6/1995-KHK-557/20 md. İptal: Ana. Mah.nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.)

Ek Madde 10 - (Ek: 24/6/1995 - KHK - 557/20 md. İptal : Ana. Mah: nin 20/9/1995 tarih ve E. 1995/43, K. 1995/46 sayılı Kararı ile.) '

Ürün İhtisas Borsaları

Ek Madde 11 - (Ek: 3/4/1997 - 4233/1 md. değişik 15.12.1999 tarih, 4487/29 mad.)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, bir veya birden çok ürünün işlem göreceği il, bölge veya ülke düzeyinde faaliyet göstermek üzere ürün ihtisas borsaları açılabilir ya da kurulabilir. Bunlarının kuruluşunda, çalışma alanlarının genişletilip daraltılmasında Birliğin görüşü alınır.

Ürün ihtisas borsaların mevcut bir borsada açılmasında ve yeni bir borsa olarak Kurulmasında, borsanın işlem hacmi ve derinliği, arz ve talebe bağlı olarak gerçekleşecek spot alım satım yöntemleri ile gerekli hizmet birimlerinin mevcut olup olmadığı, fiziksel, kurumsal ve finansal alt yapı ile uzman personel yeterliliği gibi hususlar gözönünde bulundurulur.

Borsalar umumi mağazacılık yapabilirler ve lisanslı ürün depoları da kurabilirler. Bunların kuruluş ve çalışma esasları yönetmelikte gösterilir. Borsalar, depolarına konulan borsaya tabi maddeler ile ilgili olarak, makbuz senedi, varant veya malı temsil eden diğer senetler düzenleyebilirler. 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanununun 3. maddesinin birinci fıkrası ve 4 fıkrasının (a) bendi bunlar hakkında uygulanmaz.

Borsalar ve diğer kuruluşlarca düzenlenen makbuz senedi, varant veya malı temsil eden diğer senetlerin cirosu suretiyle de borsalarda alım satım yapılabilir. Borsada işlem gören malı temsil eden diğer senetler de kıymetli evrak hükmündedir. Bu senetlerin hangi kuruluşlarca düzenlenebileceği, senetlerde aranacak şart ve nitelikler, bunların alım satım yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar ile depo ve ambar makbuzlarına ilişkin diğer hususlar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Alivire alım satımlarda borsalarca düzenlenerek kullanılacak sözleşmeler Türk Ticaret Kanununun 743 üncü maddesinde belirtilen cirosu kabil diğer senetler gibi ciro edilebilir. Bu şekilde düzenlenmiş sözleşmelerin cirosu suretiyle de borsalarda alım satım yapılabilir. Bu sözleşmelere hangi hususların yazılacağı ile bu tür satışlara uygulanacak esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Bu madde uyarınca düzenlenecek senet ve sözleşmelerin kapsamına 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca düzenlenen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri dahil değildir.

Borsalar bu Kanunda yazılı görevlerini yerine getirebilmek için yeterli altyapı, teknik donanım ve uzman personeli sağlamak ve örgütlenmelerine ilişkin gerekli hizmet birimlerini ve şubelerini oluşturmak zorundadırlar. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Mevcut Oda ve Borsaların İntibakı

Geçici Madde 1 - Ankara, İstanbul ve İzmir Ticaret ve Sanayi Odalarıyla Ticaret Borsaları 91 inci maddede zikredilen bu kanuna ait tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç üç ay, diğer oda ve borsalar tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde bu kanuna uymak mecburiyetindedirler. Bu süre içinde durumlarını uydurmayan oda ve borsalar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca fesih ve tasfiye olunurlar.

Geçici Madde 2 - Halen mevcut olan odalar ve borsalar durumlarını bu kanuna uyduruncaya kadar mevcut organları, yeniden seçim yapılmaksızın vazifelerini görmeye devam ederler.

Halen Mevcut Yabancı ve Türk-Yabancı Ticaret Odaları Cemiyetlerinin Durumu Geçici Madde 3 - Bu Kanunun yayımı tarihinde mevcut olan yabancı ve Türk-yabancı ticaret odası cemiyetleri bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde kendilerini bu Kanunun 79 uncu maddesi hükmüne uydurmaya mecburdurlar.

Bu süre içinde durumlarını uydurmayanlar tasfiye edilirler.

Geçici Madde 4 - Bu Kanunun yayımı tarihinden gelir vergisi esasına göre vergi tahsil edileceği yıla kadar geçen zaman içinde, aidat ve münzam aidat kazanç vergisi esaslarına göre tahsil olunur.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği yıldan sonra tahakkuk edecek aidat ve münzam aidatta, ait olduğu yılın vergi esasları uygulanır.

Geçici Madde 5 - (Ek: 24/12/1981 - 2567/39 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihinde mevcut tüzük ve yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin, yeni tüzük ve yönetmelik yapıncaya kadar uygulanmasına devam olunur. Ayrıca bu Kanuna bağlı kuruluşlarda çalışan personelin özlük haklarına ilişkin 86 ncı maddedeki yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar 3/13070 ve 7/15718 sayılı tüzük hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 6 - (Ek 24/12/1981 - 2567/39 md.)

Ticaret borsalarında borsa komiseri olarak çalıştırılanlar gerekli kadrolar sağlandığında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı borsa komiserliği kadrolarına atanırlar ve bunların intibakları, bir defaya bir defaya mahsus olmak üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun genel hükümlerine göre, Birlik, oda ve borsalarda da geçen hizmet sürelerinin her yıl bir kademe ve her üç yılı bir derece sayılmak suretiyle yapılır.

İntibaklar yapıncaya kadar ticaret borsası komiserlerine 5590 sayılı Kanun ve değişikliklerine göre aylıklarının ödenmesine devam olunur.

(Geçici Madde 7 - (Ek: 24/12/1981 - 2567/39 (Ek: 24/12/1981 2567/39 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihinden önce eski hükümlere göre oda ve borsa organlarına seçilenlerin görev süreleri, bu Kanunda belirlenen esaslara göre hesaplanır. Odalar ve Borsalar, birlik delegelerini 1982 yılı Mayıs

ayı içinde bu Kanun esaslarına göre seçerler. Birlik Genel Kurulu 1982 yılı Eylül ayının ikinci haftası içinde bu delegelerle toplanır.

Halen Birlik delegesi olanlar ile, Birlik Yönetim Kurulu üyeleri 1982 yılı Eylül ayında yapılacak genel kurul toplantısına kadar görevlerine devam ederler.

Geçici Madde 8 - (Ek: 24/12/1981 – 2567/39 md.)

Bu Kanunun yayımlandığı tarihte ticaret odalarına, ticaret ve sanayi odalarına kayıtlı bulunan deniz ticaret erbabının bu odalardan kayıtları deniz ticaret odaları kurulup fiilen göreve başlayınca silinir ve deniz ticaret odasına girişlerinde giriş aidatı tahsil edilir. Evvelce kayıtlı buldukları odalara yıllık ve munzam aidatlarını ödememiş bulunanlardan bu aidatları, buldukları odaların tespit edilmiş veya tespit edilecek miktarlar üzerinden deniz ticaret odası tarafından tahsil edilir.

Geçici Madde 9 - (Ek: 17/4/1986 - 3277 sayılı Kanun ile gelen geçici 1 inci md. hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Yürürlükteki tüzük ve yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde Kanuna uygun hale getirilir. Gerekli değişiklikler yapılmaya kadar mevcut tüzük ve yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Geçici Madde 10 - (Ek: 17/4/1996 - 3277 sayılı Kanun ile gelen geçici 2 nci madde. hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

1 Aralık 1983 - 31 Mayıs 1984 tarihleri arasında oda ve borsalarda yapılmış bulunan organ ve Birlik delege seçimleri, Kasım 1983 ayında yapılmış sayılır ve bunların kanunî süreleri buna göre hesap edilir.

Geçici Madde 11 - (Ek: 17/4/1986 - 3277 sayılı Kanun ile gelen Geçici 3 üncü md. hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte halen yönetim kurulu seçimlerini yapmamış olan odalar ve borsalar 1 ay içinde bu seçimlerini tamamlarlar. Seçimler hangi tarihte yapılmış olursa olsun Kasım 1985 ayında yapılmış sayılarak organlarının kanuni süreleri buna göre hesap edilir.

Geçici Madde 12 - (Ek: 17/4/1996 - 3277 sayılı Kanun ile gelen geçici 4 üncü md. hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu Kanuna göre seçilecek ilk oda ve borsa konseyleri üyelerinin görev süreleri Mayıs 1988 ayında yapılacak seçimlere kadar devam eder.

Geçici Madde 13 - (Ek: 17/4/1986 - 3277 sayılı Kanun ile gelen (Geçici 5 inci md. olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu Kanunun 4, 5, 6, 10, 11 ve 12 nci maddeleri 1987 yılında yapılacak seçimlerden, 18 inci maddesinin 4 üncü ve son fıkraları ise; 1988 yılında yapılacak seçimlerden itibaren uygulanır.

Madde 92 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 93 - Bu Kanunu Adalet, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yürütür.

8/3/1950 TARİHLİ VE 5590 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER:

1- 27/5/1988 tarihli ve 3452 sayılı Kanunun geçici maddeleri:

Geçici Madde 1 - Yürürlükteki tüzük ve yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde Kanuna uygun hale getirilir.

Gerekli değişiklikler yapılmaya kadar mevcut tüzük, yönetmelik ve iç yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Geçici Madde 2 - Bu Kanunun Resmî Gazete'de yayımından itibaren 3 ay içinde, üyelerin oda ve borsalara, oda ve borsaların Birliğe olan borçlarının asıllarının tamamını ödemeleri halinde gecikme zammı tahakkuk ve tahsil olunmaz.

5590 Sayılı Kanunun Çeşitli Maddelerindeki Oran ve Miktarlarda

KARARNAMELER İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER CETVELİ

Değişiklik Yapılan Kararnamenin		Yayımlandığı Tarihi	Resmî Gazete'nin Numarası	Değişiklik Gören Madde
Tarihi	Numarası			
14/4/1989	89/13997	2/6/1989	20183	71
1/8/1990	90/746	19/10/1990	20670	25, 56, 57, 71
9/8/1991	91/2087	11/9/1991	20988	71
20/12/1991	91/2549	3/1/1992	21100	27, 57
28/11/1992	92/3745	10/12/1992	21431	25, 27, 56, 57, 71

5590 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Kanun No 6233 **Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler** Değiştirdiği 64 ncü madde **Yürürlüğe giriş tarihi** 1/5/1954

	Diğer maddeleri	3/2/1954
7060	–	13/1/1958
38	–	1/8/1960
2567	–	26/12/1981
3277	–	25/4/1986
3452	1,2/A ve 5 ¹⁶	1/1/1989
	Diğer maddeler	2/6/1988
3520	–	10/2/1989
KHK/557	–	27/6/1995
4233	–	9/4/1997
4276	–	20/6/1997

---

¹⁶ 3452 sayılı Kanunun 2/A maddesi mevcut değildir. Bu Kanunun 9 uncu maddesindeki "2/A" deyimini ile kastedilen maddenin, 5590 sayılı Kanunun, 3452 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile değiştirilen 26 ncı maddesinin (A) bendi olduğu anlatılmaktadır.

